

Foreløpig nasjonalregnskap for 2021

© Statistisk sentralbyrå, 2022

Ved bruk av materiale fra denne publikasjonen
skal Statistisk sentralbyrå oppgis som kilde.

Innhold

1. Konjunkturutviklingen internasjonalt

Publiseres i Økonomiske analyser 2022/1 (18. mars 2022)

2. Konjunkturutviklingen i Norge

Publiseres i Økonomiske analyser 2022/1 (18. mars 2022)

3. Norsk økonomi gjennom 2021	3
3.1. Overblikk	3
3.2. Utviklingen i næringslivet	7
3.3. Offentlig forvaltning.....	18
3.4. Arbeidsmarkedet.....	20
3.5. Husholdningene	21
3.6. Eksport og import	23
3.7. Prisutviklingen i 2021.....	25
3.8. Faktorinntekt og funksjonell inntektsfordeling.....	28
3.9. Usikkerhet og revisjoner	31

Øvrige kapitler i Økonomisk Utsyn over 2021 publiseres i løpet av mars 2022

Tabeller

Tabell 3.1. Bruttonasjonalprodukt og næringsaggregater. Millioner kroner og prosentvis vekst	4
Tabell 3.2. Prisindekser for hovedstørrelser i nasjonalregnskapet og noen andre viktige indikatorer. Prosentvis endring fra året før	25
Tabell 3.3. Bruttonasjonalprodukt og dets komponenter	29
Tabell 3.4. Makroøkonomiske hovedstørrelser. Sesongjustert. Faste 2019 priser. Millioner kroner.....	30
Tabell 3.5. Makroøkonomiske hovedstørrelser. Sesongjustert. Faste 2019-priser. Prosentvis endring fra foregående kvartal.....	31
Tabell 3.6. Makroøkonomiske hovedstørrelser. Sesongjustert. Prisindekser. 2019=100.....	32
Tabell 3.7. Makroøkonomiske hovedstørrelser. Sesongjustert. Prisindeks. Prosentvis endring fra foregående kvartal.....	32
Tabell 3.8. Makroøkonomiske hovedstørrelser. Sesongjustert. Måned. Faste 2019-priser. Prosentvis volumendring fra foregående periode.....	33

Denne teksten er del av Økonomiske analyser 2022/1 (publiseres 18. mars 2022).

Spørsmål om Nasjonalregnskap:
Pål Sletten, pal.sletten@ssb.no, tlf. 99 29 06 84
Achraf Bougroug, achraf.bougroug@ssb.no, tlf. 40 90 26 15
Julian Paulsen Blytt, julian.blytt@ssb.no, tlf. 40 90 23 26

Publisert 16. februar 2022

© Statistisk sentralbyrå

Standardtegn i tabellen	Symbol
Oppgave mangler	..
Tall kan ikke offentliggjøres	:
Null	0
Foreløpige tall	*

3. Norsk økonomi gjennom 2021

Foreløpig nasjonalregnskap for 2021 viser at bruttonasjonalprodukt (BNP) for Fastlands-Norge vokste 4,2 prosent fra 2020 målt i faste 2019-priser. Oppgangen reflekterer at fastlandsøkonomien fram mot slutten av 2021 hentet inn det aller meste av nedgangen under pandemien. Samlet BNP, medregnet petroleumsvirksomhet og utenriks sjøfart, vokste 3,9 prosent i 2021. Det var kraftig prisvekst på varer som er viktige for norsk økonomi i 2021, særlig naturgass og råolje. Målt i løpende priser økte samlet BNP hele 21,5 prosent, eller 734 milliarder kroner. Dette er den høyeste prosentvise årsveksten i nominelt BNP på mange tiår.

3.1. Overblikk

Ved utgangen av 2021 hadde koronapandemien preget norsk økonomi i nesten to år. Strenge smitteverntiltak pålagt av myndighetene sammen med forholdsreglene som enkeltpersoner, organisasjoner og næringsliv tok for å redusere smitterisiko førte til en brå og dyp nedgang i økonomisk aktivitet våren 2020. Deretter var det store svingninger i den økonomiske aktiviteten i takt med at smittetallene sank og steg igjen. Forløpet for norsk økonomi henger nært sammen med forløpet til pandemien og med de ulike smitteverntiltakene, se beskrivelsen i boks 3.1.

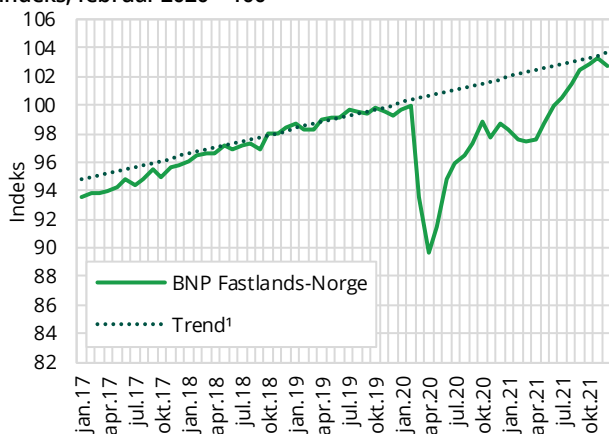
Ser vi tilbake på årene 2020 og 2021, viser figurene 3.1 og 3.2 et W-format forløp for fastlandsøkonomien. Etter den første brå nedgangen våren 2020 sank smittetallene, og BNP tok seg opp gjennom sommeren. Smitten steg igjen på høsten, og gjeninnhenting stoppet opp. I begynnelsen av 2021 var det igjen strenge nasjonale smitteverntiltak, og enda strengere tiltak i mange kommuner. Den økonomiske aktiviteten falt de tre første månedene i

2021. Nedgangen var likevel langt mer dempet enn under den første smittebølgen. Mens sesongjustert BNP for Fastlands-Norge i faste priser falt 10,3 prosent fra februar til april 2020, var nedgangen kun 1,3 prosent fra desember 2020 til april 2021.

Vaksineringen av befolkningen skjøt fart våren 2021, både i Norge og i vesten for øvrig, vist i figur 3.6. Ved utgangen av 1. kvartal 2021 hadde kun 13 prosent av befolkningen i Norge fått minst én vaksinedose. Innen slutten av 2. kvartal hadde andelen økt til nærmere 50 prosent. Over 76 prosent var vaksinert med minst én dose innen utgangen av 3. kvartal, og nær 70 prosent hadde fått andre vaksinedose. I takt med utrulling av vaksinen startet gjenåpningen av samfunnet for fullt.

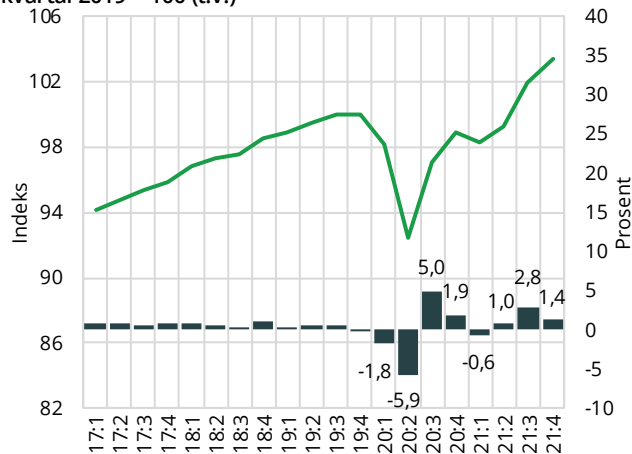
Smittetallene avtok, og bunnpunktet i den andre økonomiske nedgangsperioden ble passert i april 2021. Aktiviteten i fastlandsøkonomien steg deretter kraftig hver måned fra april til og med november. I juni var sesongjustert BNP for Fastlands-Norge for første gang høyere enn i februar 2020,

Figur 3.1. Bruttonasjonalprodukt for Fastlands-Norge og beregnet trend. Faste 2019-priser. Sesongjustert. Måned. Indeks, februar 2020 = 100

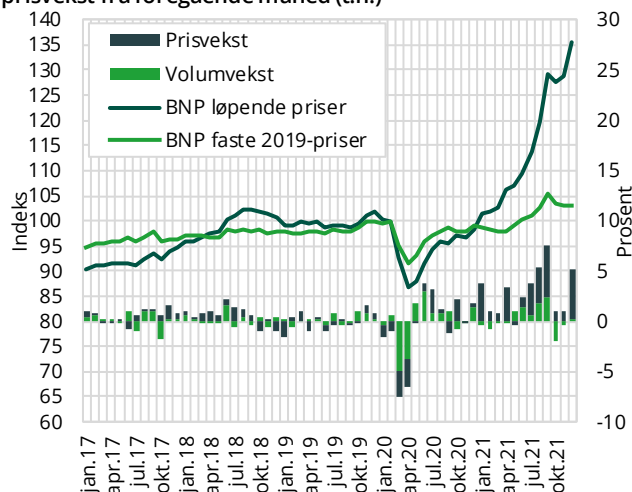
¹ Trenden er beregnet med et HP-filter (lambda = 40 000 på kvartal), men slik at trenden ikke påvirkes direkte av aktivitetsutviklingen i 2020 og 2021
Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 3.2. Bruttonasjonalprodukt Fastlands-Norge. Faste 2019-priser. Sesongjustert. Kvartal. Prosentvis volumendring fra foregående periode (t.h.) og indeksert volumutvikling, 4. kvartal 2019 = 100 (t.v.)

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 3.3. Bruttonasjonalprodukt totalt. Løpende priser. Sesongjustert. Måned. Februar 2020 = 100 (t.v.) Volumvekst og prisvekst fra foregående måned (t.h.)

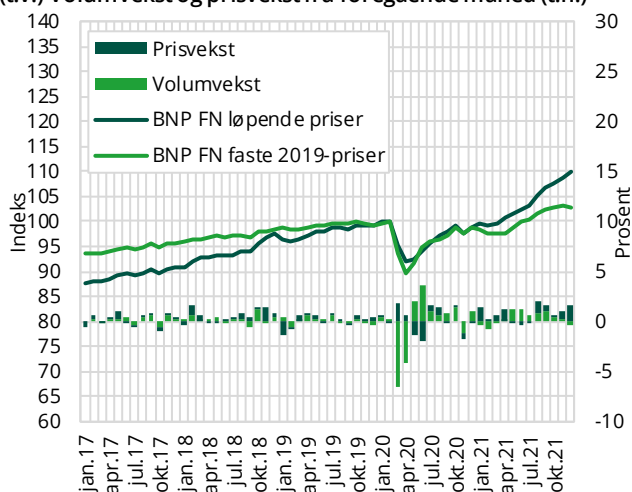
Kilde: Statistisk sentralbyrå

og i november var økonomien nesten tilbake på den anslåtte trendbanen, se figur 3.1.

November markerte også den foreløpige toppen for gjeninnhenting. For å redusere belastningen på helsevesenet fra den svært smittsomme omikronvarianten, ble nye smitteverntiltak innført i desember. BNP for Fastlands-Norge falt 0,4 prosent i årets siste måned. Dermed sluttet året 2021 som det begynte, med strengere smitteverntiltak og fallende økonomisk aktivitet.

Utgangen av 2021 var likevel helt annerledes enn starten på året. Selv med nedgangen i desember, var BNP for Fastlands-Norge likevel 4,6 prosent høyere i desember enn i januar 2021. Høy vak-

Figur 3.4. Bruttonasjonalprodukt for Fastlands-Norge. Løpende priser. Sesongjustert. Måned. Februar 2020 = 100 (t.v.) Volumvekst og prisvekst fra foregående måned (t.h.)

Kilde: Statistisk sentralbyrå

sinegrad og redusert sykdomsbyrde har gjort at smitteverntiltakene raskt ble trappet ned i februar 2022, og det økonomiske livet vil framover vende tilbake til en mer normal situasjon. Dersom pandemien med dette er bak oss, vil årene 2020 og 2021 bli stående som helt spesielle unntaksår for norsk økonomi.

Det er betydelig usikkerhet om hvilke langsiktige virkninger disse årene kan få. Selv ved utgangen av 2021 var aktiviteten i noen næringer lavere enn før pandemien. Reisetrafikk og handel i utlandet var fortsatt redusert. Mange utenlandske arbeidstakere som måtte reise hjem da grensene stengte har heller ikke kommet tilbake. Noen av endringene som pandemien har ført med seg har blitt dempet

Tabell 3.1. Bruttonasjonalprodukt og næringsaggregater. Millioner kroner og prosentvis vekst¹

	2019-kroner			Løpende kroner			Prosentvis vekst i faste priser	Prosentvis vekst i løpende priser	Prisvekst
	2019	2020	2021	2019	2020	2021			
Bruttonasjonalprodukt	3 563 484	3 537 927	3 676 709	3 563 484	3 410 399	4 144 134	3,9	21,5	16,9
Bruttonasjonalprodukt Fastlands-Norge	3 062 974	2 992 002	3 116 548	3 062 974	3 042 961	3 265 338	4,2	7,3	3,0
Petroleumsvirksomhet og utenriks sjøfart	500 510	545 925	560 161	500 510	367 438	878 796	2,6	139,2	133,1
Fastlands-Norge(basisverdi)	2 664 333	2 601 672	2 706 243	2 664 333	2 639 172	2 837 652	4,0	7,5	3,4
Fastlands-Norge utenom offentlig forvaltning	1 989 104	1 929 791	2 008 189	1 989 104	1 945 356	2 105 556	4,1	8,2	4,0
Industri og bergverk	226 565	220 897	227 470	226 565	228 894	237 376	3,0	3,7	0,7
Annen vareproduksjon	359 304	361 249	371 694	359 304	328 023	408 297	2,9	24,5	21,0
Tjenester inkl boligjenester	1 403 235	1 347 645	1 409 025	1 403 235	1 388 440	1 459 884	4,6	5,1	0,6
Offentlig forvaltning	675 229	671 881	698 053	675 229	693 816	732 095	3,9	5,5	1,6
Produktavgifter og -subsidier	398 641	390 330	410 305	398 641	403 789	427 686	5,1	5,9	0,8

¹ Bruttonasjonalprodukt er målt i markedsverdi, mens bruttoprodukt i næringer er målt i basisverdi.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

gjennom 2021, og antas etter hvert å bli reversert. Andre endringer kan vise seg mer varige. For eksempel kan økningen i netthandel de siste årene representere et skift i husholdningenes handlemønstre. Erfaringer med digital møtevirksomhet kan vise seg å prege folks reisevaner, og dermed næringer som overnatting og transport, selv etter at pandemien er over.

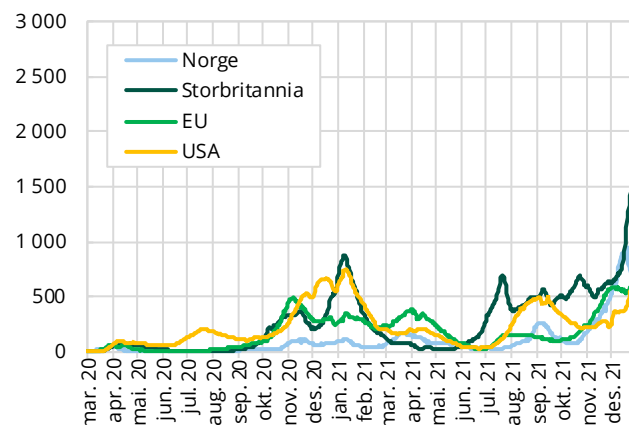
Gjennom hele pandemien har det vært en markert todeling i norsk økonomi: Næringer som fordrer personlig kontakt eller er knyttet til reisevirksomhet, har hatt en langt kraftigere nedgang enn økonomien forøvrig. Gjeninnhenting i disse næringene fra april 2021 drev mye av oppgangen i BNP for Fastlands-Norge gjennom året. Samtidig var det en mer normal drift i store deler av økonomien i 2021 sammenlignet med året før. Flere næringer som i mindre grad var preget av pandemien forløp gjennom året, sto for betydelige bidrag til årsveksten i samlet BNP fra 2020 til 2021.

BNP for Fastlands-Norge økte 4,2 prosent i 2021. Bevegelsene gjennom året var enda større, med en svært rask vekst fra april til november. Det kom 99 300 flere i arbeid fra 1. til 4. kvartal, i takt med at foretak økte produksjonen eller gjenåpnet etter nedstenging. Denne sysselsettingsveksten kom på tross av at det fortsatt var i underkant av 16 500 færre ikke-bosatte lønnstakere i 4. kvartal 2021 enn samme kvartal i 2019.

I en periode med raske endringer i produksjonen, er det ikke uventet at det oppstår flaskehalser og at foretakene møter kapasitetsskanker som fører til at prisene går opp på enkelte varer og tjenester. Gjennom 2020 og 2021 har det tidvis vært høye priser på ulike råvarer, internasjonale fraktrater, og enkelte innsatsvarer i industriproduksjonen. Også lønningene har økt i deler av økonomien. Gjennomsnittlig årslønn økte med 3,5 prosent fra 2020 til 2021. Årslønnsveksten var sterkest i næringslivet. Utenom offentlig forvaltning var årslønnsveksten på 3,9 prosent.

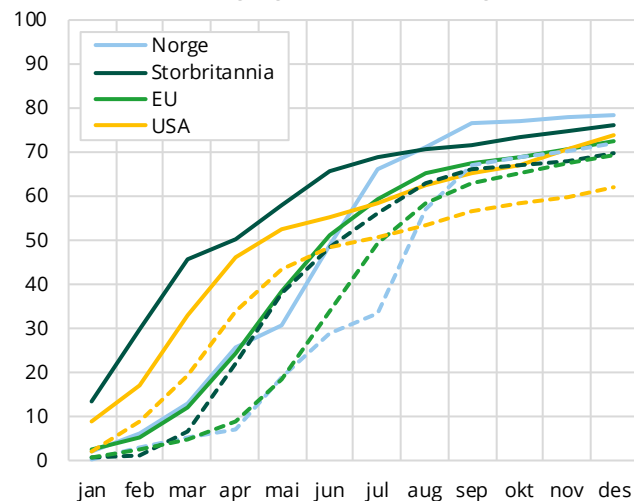
For Norges del har det i 2021 vært uvanlig store bevegelser i BNP målt i løpende priser, se figur 3.3 og 3.4. Prisveksten på bruttonasjonalproduktet var hele 16,9 prosent i 2021, etter en nedgang på 3,6 prosent i 2020. Det er den sterkeste prisveksten for bruttonasjonalproduktet målt på mange tiår, og skyldes i all hovedsak den sterke prisveksten innen

Figur 3.5. Bekreftede daglige nye COVID-19 tilfeller per million innbygger¹, 7 dagers rullende gjennomsnitt, utvalgte land

¹ Tidlig i pandemien var det mindre smittetesting, slik at virusets utbredelse under den første smittebølgen trolig er underrepresentert
Kilde: Our World in Data

Figur 3.6. Prosentandel av befolkningen med én og to vaksinedoser ved utgangen av måned, utvalgte land, 2021

Kilde: Our World in Data

olje- og gassutvinning. Konsekvensen er at samlet BNP, altså inkludert olje- og gassutvinning, økte hele 21,5 prosent målt i løpende priser.

Det ligger en betydelig bytteforholdsgevinst i denne prisutviklingen. Olje- og gassproduksjonen går i all hovedsak til eksport, og selv om prisene på en del importvarer også steg i 2021, var dette av langt mindre betydning. Det samlede overskuddet på handelsbalansen har steget kraftig gjennom 2021, og endte på godt over 500 milliarder samlet sett. I 4. kvartal 2021 alene viser foreløpige tall et handelsoverskudd på nær 250 milliarder, som er det høyeste handelsoverskuddet Norge har hatt overfor utlandet i et enkelt kvartal noensinne.

Boks 3.1. Smitteverntiltak og økonomiske tiltak gjennom koronapandemien

Det første koronatilfellet i Norge ble registrert 26. februar 2020. Fra 12. mars og utover de følgende ukene innførte myndighetene i Norge svært vidtrekkende smitteverntiltak. Tiltakene inkluderte påbud om hjemmekontor for de som kunne, stenging av barnehager, skoler og utdanningsinstitusjoner, samt forbud mot ulike arrangementer og stengning av treningssentre og svømmehaller. Reiser til andre land som ikke var strengt nødvendige ble frarådet, og det ble innført karantene ved innreise til Norge. For å dempe de økonomiske konsekvensene av smitteverntiltakene ble den første økonomiske krisepakken lagt frem allerede 13. mars 2020. Krisetiltakene har vært rettet mot alle deler av økonomien, men har vært særlig viktige for de næringene som er hardest rammet av krisen, som kultur, reiseliv og servering. I 2020 ble det til sammen bevilget 131,3 mrd. kroner over statsbudsjettet til økonomiske tiltak i møte med pandemien¹.

Etter påsken 2020, bedret smittesituasjonen seg, og smitteverntiltakene ble gradvis lempet på. Skoler og barnehager åpnet delvis andre halvdel av april. Flere andre smitteverntiltak ble også gradvis lettet gjennom våren, blant annet fikk serveringssteder åpne, og det ble åpnet opp for arrangementer med inntil 200 deltakere på offentlig sted. Fra 15. juli var det ikke lenger frarådet å reise til en rekke land i Europa. Gjennom sommeren var dermed samfunnet forholdsvis åpent og smitten var lav. Importsmitte ved utgangen av juli førte til at regjeringen bremset den videre gjenåpningen av samfunnet. I august ble det innført nasjonalt forbud mot åpne serveringssteder med alkohol etter midnatt. I tillegg ble alle som hadde mulighet oppfordret til å gå eller sykle til jobb og skole. Man ble anbefalt å unngå unødvendige reiser til utlandet – også til land med lav smitte.

I oktober økte smitten igjen, og markerte starten på den andre smittebølgen. Regjeringen innførte da nye tiltak, blant annet antallsbegrensning på arrangementer. Reglene for arbeidsinnvandring og karanteneplikt ble også strammet inn for å redusere risikoen for importsmitte. Det ble videre fokusert på at kommuner med høy smitte burde iverksette lokale tiltak. Smitten falt i begynnelsen av desember, og smitteverntiltakene ble i enda større grad tilpasset regionale forhold etter dette.

Smitteverntiltakene ble trappet videre opp i januar 2021 som følge av at smittetrykket økte. Både permitteringsordningen og kompensasjonsordningen for næringslivet ble utvidet og forlenget, og det ble innført flere nye nasjonale økonomiske tiltak, blant annet for reiseliv, lufttransport og kollektivtransport. Andre tiltak var hjemmekontor for alle som hadde mulighet til dette, samtidig som befolkningen ble oppfordret til å unngå unødvendige reiser. I tillegg ble innreisereglene for utlendinger strammet ytterligere inn, blant annet ble det innført strengere smitteverntiltak for reisende fra Storbritannia og Sør-Afrika, og obligatorisk testing på grensen for personer som har oppholdt seg i et område med karanteneplikt. Nasjonal skjenkestopp ble innført. 19. januar ble imidlertid dette endret slik at kommuner med lavt smittetrykk kunne tillate alkoholserving i forbindelse med matserving, og dermed oppheve skjenkestopen.

I slutten av januar ble det kjent at et mutert og mer smittomt koronavirus var påvist på Østlandet, og de strengeste tiltakene siden mars 2020 ble da innført i 25 østlandskommuner. Blant annet måtte ikke-essensielle butikker og kjøpesentre, kafeer, kulturinstitusjoner som kinoer, teatre og museer, og treningssentre holde stengt. Fritidsaktiviteter som bredde-

idrett ble også pålagt strenge restriksjoner. Flere andre kommuner innførte også strenge tiltak i perioden februar-mars 2021. Likevel økte smitten kraftig, og mars 2021 markerte begynnelsen av den tredje smittebølgen. Fra 23. mars ble det igjen innført strengere nasjonale tiltak, blant annet forbud mot skjenking av alkohol over hele landet. Hjemmekontor ble pålagt såfremt det var praktisk mulig. Restriksjoner for treningssentre, og svømmehaller ble innført. Utenlandsreisende ble pålagt å tilbringe hele karantenetiden på karantenehotell.

I første halvdel av april ble det lettet på regionale tiltak i flere kommuner både på Østlandet, Vestlandet og i Nordland. Samtidig startet regjeringen på første trinn i gjenåpningsplanen. Kompensasjonsordningen for de største bedriftene ble trappet ned fra 30. april.

Flere kommuner fortsatte å ha lokale restriksjoner i deler av 2. kvartal 2021. Butikker, kjøpesentre og varehus åpnet først rundt månedsskiftet april/mai i Viken og Oslo. Både Viken og Grenlandsområdet fikk lettelse utover i april, men åpnet ikke opp før i slutten av mai. På samme tid ble det også nye lettelse i Oslo. Treningssentre og svømmehaller åpnet, skjenking ble tillatt fram til klokken 22:00, og det ble færre restriksjoner for offentlige arrangementer i Oslo. Hovedstaden fortsatte imidlertid å ha tiltak fram til 18. juni.

I mai ble 7,3 mrd. kroner ekstra bevilget til kommunesektoren, både til å dekke økte utgifter og tapte inntekter, og til å støtte lokalt næringsliv. Regjeringen fordelte nye 750 millioner kroner til kommunene for å hjelpe lokale virksomheter som ble hardt rammet av pandemien i slutten av juni. Til sammen ble 3,05 milliarder kroner bevilget til den kommunale kompensasjonsordningen fra februar 2021.

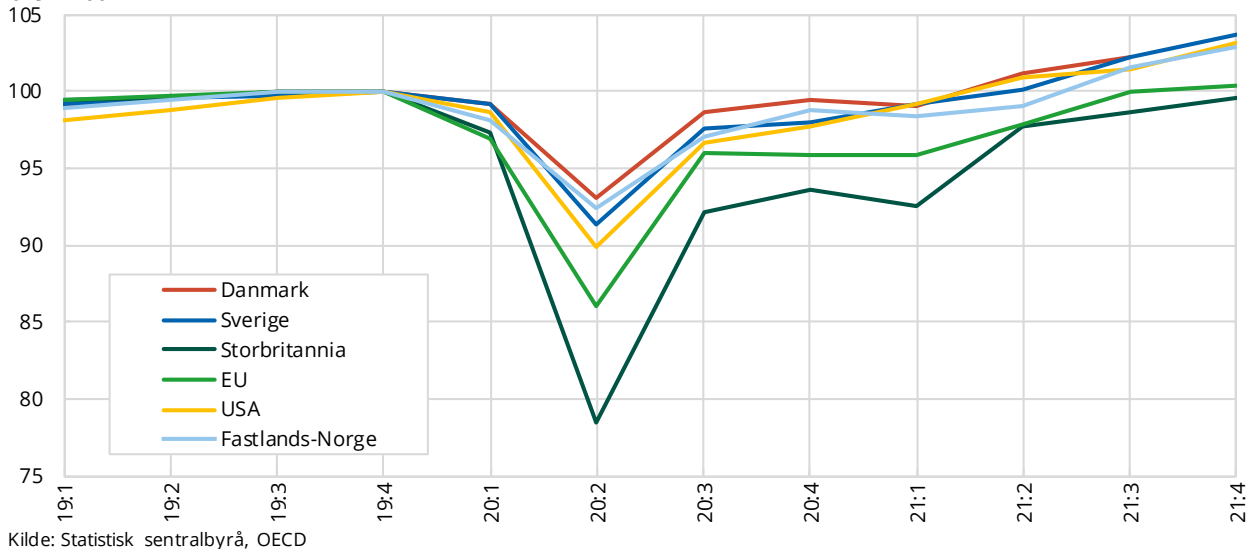
Tredje trinn i den nasjonale gjenåpningen startet i midten av juni, blant annet kunne flere delta på arrangementer, og det ble mindre krav om hjemmekontor. Grensehandelen ble åpnet forsiktig, og fullvaksinerte kunne nå vende hjem uten å gå i karantene. I begynnelsen av 3. kvartal 2021 ble det lettet ytterligere på reiserestriksjonene. Fra og med 5. juli opphevet Utenriksdepartementet reiserådet for EØS/Schengen og Storbritannia og de landene på EUs tredjelandsliste FHI anser som trygge.

Smittesituasjonen og stort press på kommunene i begynnelsen av juli gjorde at regjeringen besluttet å bli stående på trinn tre i gjenåpningsplanen til flere ble fullvaksinerte. Begrunnelsen var blant annet usikkerhet knyttet til den farligere og mer smittsomme delta-varianten av viruset og vaksineforsyning.

24. september 2021 gikk Norge over til «en normal hverdag med økt beredskap». Nær sagt alle de gjenværende nasjonale smitteverntiltakene ble fjernet innenlands. Smittetallene steg imidlertid gjennom høsten, både i Europa og Norge. Den fjerde smittebølgen kom på senhøsten 2021. Et nytt mutert koronavirus, omikron-varianten, viste seg å være langt mer smittsom enn tidligere varianter. Virusvarianten spredte seg raskt fra Sør-Afrika til Europa, og pandemiforløpet ble uforutsigbart. Det ble innført strengere smitteverntiltak i mange land. I Norge ble tiltakene strammet kraftig inn i midten av desember for å dempe belastningen på helsevesenet og beskytte kritiske samfunnsfunksjoner. Det ble strengere regler for arrangementer og uteliv for voksne, i kulturlivet og på organiserte fritidsaktiviteter, samt skjenkestopp over hele landet. Samlet anslås de økonomiske tiltakene i 2021 å utgjøre 90,4 mrd. kroner.

¹ For en nærmere gjennomgang av økonomiske tiltak under koronapandemien, se kapittel 4 i [Revidert nasjonalbudsjett for 2021 \(Meld. St. 2 \(2020-2021\) \(regjeringen.no\)\)](#).

Figur 3.7. Bruttonasjonalprodukt i utvalgte land. Kvartal. Sesongjustert. Volumindekser. 4. kvartal 2019 = 100

Prisveksten i BNP domineres av prisene på olje- og gassutvinning, men det har også vært oppgang innen andre områder av norsk økonomi. Prisveksten på innenlandsk anvendelse har særlig blitt dratt opp av strømprisene. Disse bidro til en kraftig økning i konsumprisindeksen mot slutten av året. Selv om Norges samlede inntekt økte betydelig i 2021 som følge av oppgangen i energipriser, førte dette også til en sterk vekst i husholdningenes utgifter.

Internasjonal sammenligning

Koronapandemien er et globalt sjokk av en helt uvanlig størrelse og karakter. Gjennom pandemien kan man observere felles utviklingstrekk på tvers av landegrenser. Det W-formede forløpet i BNP for Fastlands-Norge går igjen i mange andre vestlige land, vist i figur 3.7¹. I stor grad skyldes dette de mange likhetstrekkene i virusmittens forløp og utrulling av vaksinen fra land til land, vist i figurene 3.5 og 3.6. Størrelsesordenen på de økonomiske svingningene har samtidig variert betydelig. Blant annet kan dette skyldes forskjeller i smitteutbrudd, innretning av tiltak, vaksinestrategi og ulik næringsstruktur i landene.

De skandinaviske landene hadde svært lik utvikling gjennom koronapandemien. Sverige skilte seg noe fra Fastlands-Norge og Danmark. Nedgangen i Sverige var dypere i 2. kvartal 2020, men innhentning

gen var noe større deretter. I 1. kvartal 2021 vokste den svenske økonomien, mens det var nedgang i Fastlands-Norge og Danmark. I løpet av 2021 passerte alle de skandinaviske økonomiene aktivitetsnivået fra før pandemien.

I Storbritannia og EU-landene var det større smitteutbrudd enn i Norge i 2020 og 2021. Nedgangen i 2. kvartal 2020 var også dypere. Økonomien i Storbritannia hadde et særlig kraftig fall i begynnelsen av pandemien, og aktiviteten har ligget lavere enn i de andre landene i figur 3.7 videre gjennom pandemien. Økonomien i USA ser ut til å ha kommet bedre gjennom pandemien enn Storbritannia og EU.

Det hefter større usikkerhet enn normalt ved internasjonale sammenligninger. Gitt usikkerheten i tallene bør en ikke legge for stor vekt på forskjeller i vekstrater i størrelsesordenen 1-2 prosentpoeng når kvartalsutviklingen gjennom pandemien sammenlignes. Det synes likevel rimelig godt underbygget at de skandinaviske landene har hatt en nokså lik samlet utvikling siden pandemien inntraff, og at en rekke andre land er vesentlig hardere rammet.

3.2. Utviklingen i næringslivet

Nedgangen som koronapandemien utløste har vært ujevnt fordelt. Da viruset inntraff våren 2020 ble noen næringer betydelig hardere rammet enn andre, vist i figur 3.8. Videre gjennom pandemien har det dannet seg et bilde av en todelt økonomi. Mens store deler av næringslivet etter hvert hentet inn den tapte aktiviteten, hadde noen næringer

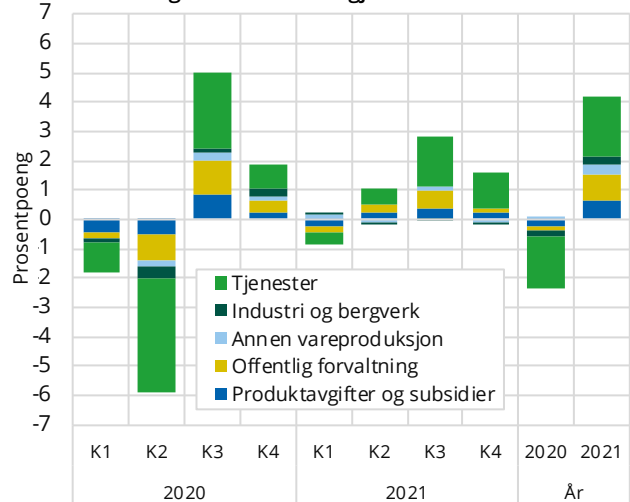
¹ Siden utviklingen innen olje- og gassutvinning er volatil og ofte uavhengig av aktiviteten i resten av økonomien, er BNP for Fastlands-Norge benyttet for å sammenligne hvordan koronapandemien har påvirket økonomien i Norge i forhold til andre land.

fortsatt kraftig reduserte nivåer ved utgangen av 2020. Langt på vei skyldes dette virkningen som smitteutbrudd, restriksjoner og endringer i folks adferd har hatt på noen næringer. Blant annet har tjenestenæringer med mye én-til-én kontakt, næringer som benytter mye utenlandsk arbeidskraft, samt turisme, reise- og kulturliv blitt særlig hardt rammet. Figur 3.9 viser bidragene til Fastlands-BNP fra makroøkonomiske hovedstørrelser i norsk økonomi. I figuren fremkommer det at tjenestenæringene har vært den store driveren bak utviklingen gjennom ned- og oppgangene i koronapandemien. Det har på sin side vært mindre svingninger innen industri og annen vareproduksjon.

Næringslivet kom samlet sett forholdsvis skånsomt gjennom nedstengingen i 1. kvartal 2021, men todelingen av økonomien ble forsterket. Bruttoproduktet i flere tjenestenæringer som pandemien rammet hardt i 2020, ble ytterligere redusert i begynnelsen av 2021. Under åpningen av samfunnet i 2. og 3. kvartal sto innhenting av innstilt aktivitet i disse næringene for størstedelen av veksten på fastlandet.

Andre deler av økonomien har også hatt vedvarende utfordringer under koronapandemien, selv om utslagene har vært mindre enn i tjenestenæringene. Blant annet innen industrien, bygg- og anleggsnæringen og jordbruket har produksjonen vært rammet av knapphet og høye priser på noen innsatsfaktorer, og mangel på utenlandsk arbeidskraft.

Figur 3.9. Prosentpoengs bidrag til utviklingen i BNP for Fastlands-Norge. Kvartal. Sesongjustert

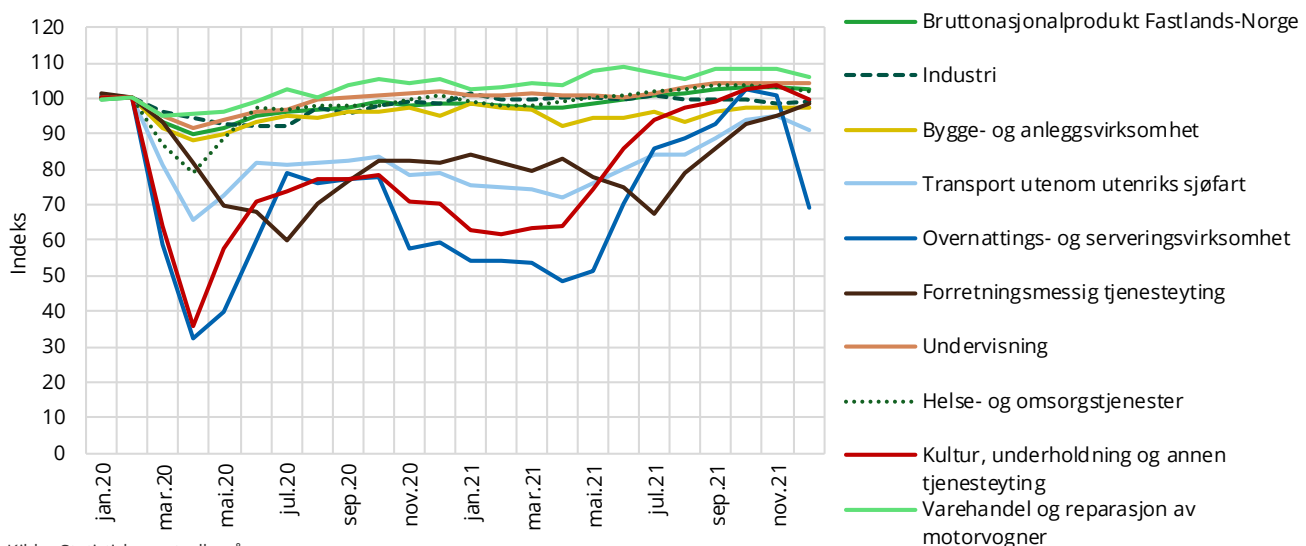

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Det økonomiske forløpet gjennom 2021 drives av ned- og oppgangen i de hardt rammede tjenestenæringene, men året sett under ett er det betydelige bidrag til veksten i Fastlands-BNP fra næringer hvor driften har vært rimelig uanfektet av smitteverntiltakene. Deriblant tjenestenæringer som informasjon og kommunikasjon. Tross perioder med stengte butikker har varehandelen hatt høy aktivitet gjennom 2020 og 2021. Ikke-konjunkturrelle næringer som fiske og kraftproduksjon bidro også til veksten. Prisveksten på naturgass og råolje i 2021 har ført til en kraftig økning av verdien innen utvinning.

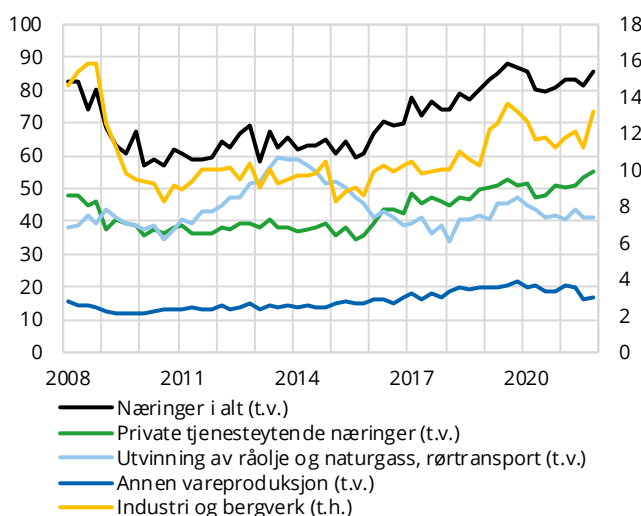
Bruttoinvesteringene i fast realkapital hadde samlet sett en svak utvikling i 2021, og var 0,3 prosent lavere enn i 2020. Innen næringslivet vokste

Figur 3.8. Bruttoproduct i faste 2019-priser, utvalgte næringer. Volumindekser. Sesongjustert. Måned. Februar 2020 = 100

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 3.10. Investeringer i fastlandsnæringer og petroleumsvirksomhet. Faste 2019-priser. Sesongjustert. Kvartal. Sesongjustert. Milliarder kroner

Kilde: Statistisk sentralbyrå

investeringene i 2021, trukket opp av en anslått investeringsvekst i tjenestenæringene, og i mindre grad industrien, vist i figur 3.10. Innen annen vareproduksjon og petroleumsvirksomheten gikk investeringene ned.

Tjenestenæringene

Tjenestenæringene utgjør over halvparten av fastlandsøkonomien. I 2020 falt bruttoproduktet i tjenestenæringene samlet sett 4 prosent, og sto isolert for nær fire femtedeler av nedgangen i BNP for Fastlands-Norge i 2020. Tross innhenting i andre halvdel av året var bruttoproduktet i tjenestenæringene fortsatt kraftig redusert ved utgangen av 2020, i hovedsak på grunn av lav aktivitet innen overnatting og servering, transport, forretningsmessig tjenesteyting, og kultur, underholdning og annen tjenesteyting. Under nedstengingen i 1. kvartal 2021 gikk aktiviteten i tjenestenæringene videre ned. Med den påfølgende, trinnvise gjenåpningen kunne tjenestenæringer med mye innstilt aktivitet drifte mer som normalt. Dermed vokste bruttoproduktet i tjenestenæringene både i 2. og 3. kvartal. Innhenting fortsatte i oktober og november selv om smittetrykket økte, men med utlulingen av nye smitteverntiltak falt den månedlige aktiviteten i desember. Likevel vokste tjenestenæringene samlet sett i 4. kvartal.

Tiltakene og den høye smitten preger trolig også tjenestenæringene inn i begynnelsen av 2022, men tallene fra desember viste at de økonomiske konsekvensene var mindre enn under tidligere smittebølger. Det var betydelig redusert aktivitet innen

overnattings- og serveringsvirksomhet, og noe nedgang i transport- og kulturnæringene. Likevel var aktiviteten i samtlige hardt rammede tjenestenæringer langt høyere i desember enn i begynnelsen av året. Året sett under ett vokste bruttoproduktet i tjenestenæringene i 2021 hele 4,6 prosent høyere enn i 2020, og 0,4 prosent høyere enn i 2019. Veksten i tjenestenæringene gjennom året utgjorde om lag halvparten av den samlede oppgangen i fastlandsøkonomien fra 2020 til 2021.

Overnattings- og serveringsvirksomhet

Overnattings- og serveringsvirksomheten har blitt rammet av pandemien på flere måter. Reiserestriksjoner har redusert etterspørselen etter overnattingsvirksomheten, både tilknyttet yrkesreiser, kurs og konferanser, og feriereiser. Til tider har bortfallet av utenlandske besøkende blitt delvis kompensert av ferierende innenlands, særlig i sommermånedene. Flere tiltak har vært direkte rettet mot serveringsvirksomheten, deriblant skjenkestopp og begrensninger på antall besøkende. Tidvis har serveringssteder holdt stengt.

Ved inngangen av 2021 var bruttoproduktet i overnattings- og serveringsvirksomheten allerede kraftig redusert sammenlignet med før pandemien. Smittesituasjonen i Norge forverret seg gjennom vinteren og reiserestriksjonene ble skjerpet tidlig i 2021. Nasjonal skjenkestopp ble igjen innført på serveringssteder. Dermed falt bruttoproduktet i overnatting og servering kraftig i januar og februar.

I 2. kvartal startet gjenåpningen og næringsområdet begynte å hente seg inn. Aktiviteten vokste særlig kraftig gjennom sommeren og nær hele 60 prosent i 3. kvartal samlet sett. Samtidig med gjenåpningen ferierte mange nordmenn i eget land i sommerferien, og noe flere utenlandsreisende kom tilbake. Veksten fortsatte i oktober, men aktiviteten gikk svakt tilbake i november. I desember ble nasjonal skjenkestopp nok en gang innført. Det månedlige bruttoproduktet i næringen falt over 30 prosent. Til tross for fallet, vokste aktiviteten over 2 prosent i 4. kvartal samlet sett.

Selv om overnattings- og serveringsvirksomheten hadde normal drift og høy aktivitet i begynnelsen av 2020, har aktiviteten på det jevne tatt seg opp betydelig i pandemiens andre år. Brutttoproduktet i næringsområdet var 7,8 prosent høyere i 2021 enn i 2020. Nivået var likevel over 24 prosent lavere enn

i 2019. SSB sin overnattingsstatistikk viser at antall norske overnattingsdøgn i Norge i 2021 var nær nivået i 2019, og at utenlandske overnattingsdøgn tok seg opp utover året. Likevel var det om lag 7,4 millioner, eller 70 prosent færre utenlandske overnattingsdøgn i 2021 enn i 2019. Bruttoproduktet innen overnatting og servering kommer trolig ikke til å hente seg inn fullstendig før de utenlandske besøkende har kommet tilbake.

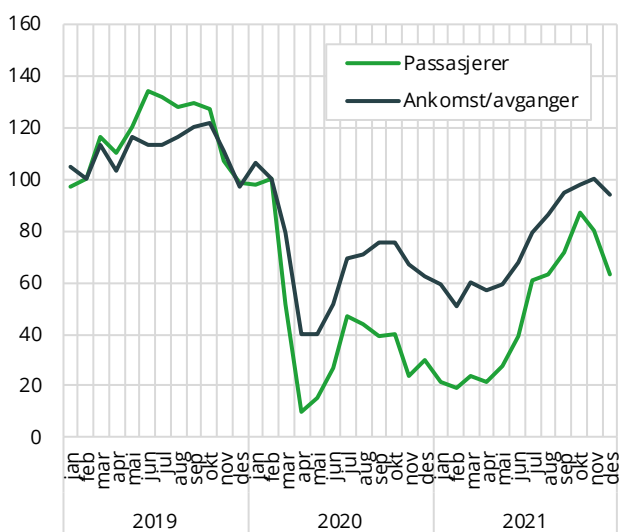
Transport utenom utenriks sjøfart

For å dempe spredningen av virusmitte i befolkningen både nasjonalt og internasjonalt, har flere tiltak vært direkte rettet mot deler av transportnæringen. I mange land har det til tider vært begrensninger på reisevirksomhet til land med høy smitte, testing ved grensen, krav om karantene og vaksinepass. Tiltakene har rammet aktiviteten innen luftfarten. I perioder med høyt smittetrykk har myndighetene frarådet unødvendige reiser, også innenlands. Krav om hjemmekontor har redusert behovet for pendling. Dermed har også deler av aktiviteten innen passasjertransporten på land gått ned. Passasjertransport med ferger og skip langs kysten har også falt, men nedgangen i innenriks sjøfart har vært mindre enn for land- og lufttransporten. Aktiviteten innen godstransporten har på sin side i liten grad blitt rammet av pandemien.

Bruttoproduktet i transport utenom utenriks sjøfart falt 17 prosent fra 2019 til 2020. Aktiviteten gikk videre ned i begynnelsen av 2021, til og med april, og var da på sitt laveste siden bunnpunktet ett år tidligere. Utover i 2. kvartal 2021 tok passasjertransporten på land og hav seg noe opp, og gjennom sommeren begynte aktiviteten å hente seg inn i luftfarten. Samlet aktivitet i transporten vokste i både 3. og 4. kvartal. Året 2021 sett under ett var likevel bruttoproduktet i transport utenom utenriks sjøfart kun marginalt høyere enn i 2020. Dermed var aktiviteten fortsatt om lag 17 prosent lavere enn i 2019.

Den svake årsutviklingen i transporten skyldes flere forhold. I begynnelsen av 2020 hadde transporten tilnærmet normal drift. Etter starten på pandemien har det månedlige aktivitetsnivået ikke kommet tilbake til like høye nivåer. Passasjertransporten på land har hatt en svak utvikling, og noe lavere aktivitet i 2021 enn året før. [SSBs statistikk for kollektivtransport](#) viser at både passasjertall og billettsalg

Figur 3.11. Inn- og utlands flytrafikk. Indeksert månedsutvikling. Februar 2020 = 100

Kilde: Avinor

for buss og bane har vært lav gjennom pandemien, selv i perioder med lavt smittetrykk i 2021.

Lufttransporten har blitt hardere rammet av pandemien enn de øvrige transportnæringene, men aktiviteten tok seg opp i 2021. Luftfarten utgjorde likevel kun om lag 3 prosent av det samlede bruttoproduktet innen transporten, og innhenting bidro dermed beskjedent til transporten samlet sett. Figur 3.11 viser passasjertall og antall flyvninger fra Avinor siden begynnelsen av 2020. Aktiviteten falt brått da viruset først spredte seg. På sitt laveste, i april 2020, var bruttoproduktet redusert hele 95 prosent. Antallet passasjerer har falt mer enn antall flyvninger, og begge har ligget på svært lave nivåer videre gjennom pandemien. Først rundt sommeren 2021 begynte aktiviteten å ta seg opp, og passasjertall og flyvninger kom på mer like nivåer. Bruttoproduktet i luftfarten vokste over 20 prosent fra 2020 til 2021, men var likevel nær halvert sammenlignet med 2019. For en detaljert gjennomgang av land- og lufttransporten gjennom koronapandemien, se boks 3.1 [Konjunkturtendensene 2021/3](#).

Forretningsmessig tjenesteyting

Forretningsmessig tjenesteyting omfatter i hovedsak tjenester rettet mot næringslivet. Deriblant arbeidskrafttjenester, utleie og leasing, rengjøringstjenester og vaktjenester. I tillegg inkluderer næringsområdet reisebyrå- og reisearrangørvirksomhet, som i hovedsak tilbyr tjenester tilknyttet husholdningenes utenlandsreiser. I 2020, da mye økonomisk aktivitet ble innstilt, falt etterspørselen

etter tjenester som utleie av arbeidskraft og vektere. Reiserestriksjonene har rammet aktiviteten i reisebyrå- og reisearrangørvirksomheten svært kraftig, og har også hatt konsekvenser for arbeidskrafttjenestene, ettersom næringen benytter mye arbeidskraft som ikke er bosatt i Norge.

Bruttoproduktet i forretningsmessig tjenesteyting var lavt ved inngangen til 2021, og til forskjell fra de andre hardt rammede tjenestenæringene har det ikke vært en jevn innhenting i næringsområdet gjennom 2021. Det skyldes i hovedsak utviklingen i reisebyrå- og reisearrangørvirksomheten, men utleie av arbeidskraft hadde også en svakere og mer langsom innhenting enn de øvrige delene av forretningsmessig tjenesteyting. Etterspørselen etter midlertidig arbeidskraft har vært redusert i perioder med mange permitterte. I tillegg har de ikke-bosatte lønnsstakerne, som står for en betydelig del av aktiviteten i næringen, ikke kommet helt tilbake i 2021. Utover i 3. kvartal begynte den samlede aktiviteten i forretningsmessig tjenesteyting å ta seg opp. Oppgangen fortsatte ut året, slik at bruttoproduktet vokste over 16 prosent i 4. kvartal, og nærmet seg nivået før pandemien. For året 2021 ble bruttoproduktet i forretningsmessig tjenesteyting 4 prosent høyere enn i 2020, men nær 16 prosent lavere enn i 2019.

Kultur, underholdning og annen tjenesteyting
Kultur, underholdning og annen tjenesteyting omfatter kunstnerisk virksomhet, drift av biblioteker og museer, lotteri- og totalisatorspill, idrettslag og treningsstudioer. Kultur og underholdning har blitt pålagt strenge antallsbegrensninger. Mange arrangementer har blitt avlyst i sin helhet. Treningsstrenere, som utgjør en stor del av bruttoproduktet i næringen, har til tider holdt stengt. Breddeidretten har også hatt strenge begrensninger. Lotteri- og totalisatorspill har i mindre grad vært rammet av tiltakene.

Bruttoproduktet i næringsområdet falt kraftig i 2020, og nedgangen fortsatte i begynnelsen av 2021. Gjennom våren og sommeren ble de fleste tiltakene som har preget næringsområdet lettet, trinn for trinn, og aktiviteten vokste kraftig. I foreløpige nasjonalregnskapstall er kultur, underholdning og annen tjenesteyting anslått til en årsvekst på om lag 15 prosent.

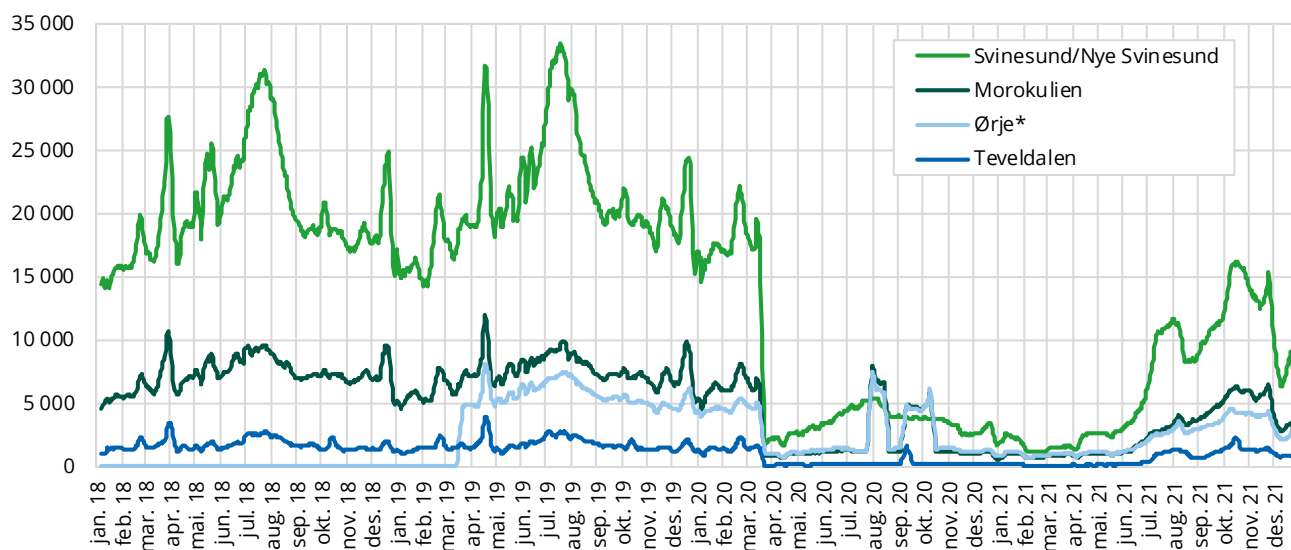
Det er større usikkerhet rundt foreløpige nasjonalregnskapstall for kultur, underholdning og annen tjenesteyting enn for mange andre næringer. Kultur er et område hvor mange jobber freelance og prosjektbasert, noe som ikke fanges tilstrekkelig opp i nasjonalregnskapets underlagsdata. Tallene blir trolig gjenstand for større revisjoner ved endelig årsregnskap for 2021. De foreløpige tallene må betraktes i lys av denne usikkerheten.

Varehandelen

Varehandelen er tjenestenæringen som har gått mot strømmen gjennom koronapandemien. Varehandelen omfatter både engros- og detaljhandel samt bilhandel, og leverer dermed til både husholdninger og næringslivet. Særlig detaljhandelen har utviklet seg sterkt gjennom pandemien, ettersom detaljhandelen er spesielt utsatt for konkurranse fra grensehandelen. De stengte grensene har redusert grensehandelen, og dermed løftet handelen i norske butikker. Figur 3.12 viser antall personbiler i retning Norge og Sverige de siste årene. Gjennom pandemien har grensepasseringene vært kraftig redusert, men antallet tok seg opp i andre halvdel av 2021. Likevel var nivået langt lavere enn før pandemien. I tillegg til den reduserte grensehandelen, har husholdningenes handlemønstre endret seg på grunn av de innenlandske smitteverntiltakene, noe som omtales nærmere i kapittel 3.5. Flere tjenester som husholdningene vanligvis etterspør har blitt pålagt restriksjoner. Bortfallet av tjenester som restaurant- og alkoholserving har forårsaket en vridning mot økt butikkjøp av mat- og drikkevarer. [Varehandelsindeksen](#) viser at detaljhandelen har ligget høyt siden begynnelsen av pandemien, og omsetningen av blant annet klær, møbler, hobbyartikler, sportsutstyr og biler har vært høy.

I 2020 var årsveksten i varehandelen på 0,8 prosent. Nivået var betydelig høyere enn før pandemien ved inngangen til 2021. For å dempe smittetrykket under smittebølgen tidlig i 2021, holdt mange kommuner butikker og kjøpesentre stengt. Dermed var utviklingen i næringen svak ut 1. kvartal 2021. Med gjenåpningen i april og mai steg varehandelen kraftig. Gjennom hele året, også perioden med stengte butikker, har næringen hatt rekordhøy aktivitet. Bruttoproduktet i 2021 var mer enn 5 prosent høyere enn i 2020. Veksten i varehandelen utgjorde ett av de største enkeltbidragene til den samlede veksten i BNP for Fastlands-Norge i 2021.

Figur 3.12. Grensepasseringer. Totalt antall personbiler retning Norge og Sverige. 7-dagers glidende snitt

Kilde: Statens vegvesen

*Data for Ørje er kun tilgjengelige f.o.m. 15. mars 2019

Tjenestenæringer ellers

Innhenting i de fire hardt rammede tjenestenæringene overnatting og servering, transport, forretningsmessig tjenesteyting, og kultur, underholdning og annen tjenesteyting utgjorde om lag 0,4 prosentpoeng av den samlede årsveksten i BNP for Fastlands-Norge. Til sammenligning trakk disse næringene, isolert sett, ned Fastlands-BNP over 2 prosentpoeng i 2020. Dermed er bidraget til oppgangen i 2021 langt mindre enn til nedgangen i 2020, ettersom aktiviteten i disse næringene fortsatt var lav i deler av 2021. Varehandelens bidrag til veksten i 2021 er om lag like stort som de fire hardt rammede næringene sammenlagt.

Blant tjenestenæringene var det helse- og omsorgstjenester som bidro mest til veksten i BNP for Fastlands-Norge i 2021, mye på grunn av lav aktivitet i deler av 2020. Næringen har betydelige innslag av offentlige tjenester og omtales nærmere i kapittel 3.3. I tillegg har flere andre tjenestenæringer hatt forholdsvis normal drift og vekst i 2021. Den store vekstnæringen informasjon og kommunikasjon, som på det jevne har vokst gjennom pandemien, steg 5,4 prosent i 2021. Dette utgjorde et stort bidrag til oppgangen på fastlandet. Også innen næringene eiendomsdrift, finansiell tjenesteyting og faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting økte bruttoproduktet.

Investeringene i tjenestenæringene

Foreløpige tall for investeringene i tjenestenæringene viste en vekst på 5,6 prosent på årsbasis i 2021, vist i figur 3.10. En sterk investeringsvekst

på over 20 prosent innen varehandelen bidro til den samlede økningen. Utenom varehandelen er kildegrunnet for å beregne investeringene i tjenestenæringene svakt, og de foreløpige tallene er derfor usikre.

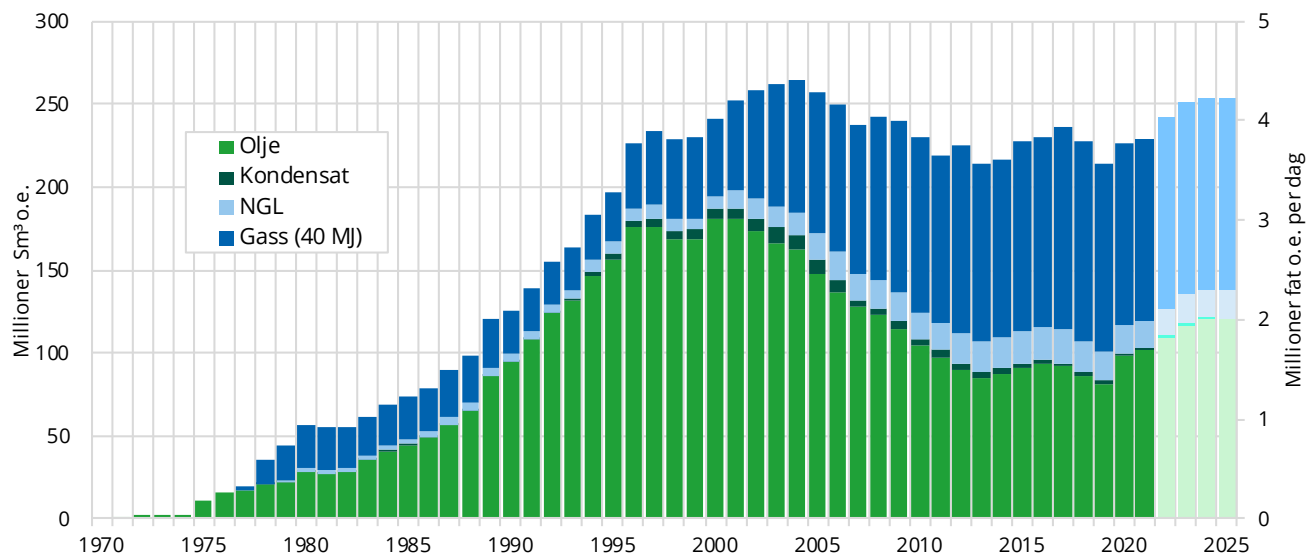
Petroleumsvirksomhet og utenriks sjøfart

Produksjonen i utvinningsnæringen har i liten grad blitt påvirket av pandemien. Produksjonskuttene i olje som regjeringen vedtok i 2020, sammen med OPEC-landene, ble trappet ned. Fire nye felt ble satt i produksjon i 2021, i tillegg ble feltet Yme gjenåpnet, slik at 94 felt var i drift ved utgangen av året. De nye feltene er for små til å gjøre et stort utslag på aktivitetene i olje- og gassproduksjonen på norsk sokkel, som var på 232 millioner standardkubikkmeter i 2021, mot 229 millioner i 2020.

Volumet i utvinningsnæringen fortsatte å vokse i 2021 men ikke i et like høyt tempo som i 2020, som var det første hele året med produksjon på storfeltet Johan Sverdrup. Oljen hadde en volumvekst på 3,1 prosent i 2021, mens naturgassen nær sagt utviklet seg flatt. Likevel er produksjonen av naturgass størst, med 25 prosent større volum målt i standardkubikkmeter enn oljeproduksjonen. Det var noen svingninger i produksjonen gjennom året grunnet tekniske problemer og produksjonsstans i 2. og 3. kvartal. Samtidig ble gassproduksjonen trappet opp på grunn av den gunstige prisutviklingen.

Volumveksten i petroleumsvirksomheten i 2021 var forholdsvis dempet, men prisen på naturgass og

Figur 3.13. Oljeproduksjon. 1970-2025

Kilde: Oljedirektoratet

råolje har vokst kraftig. Målt i løpende priser steg bruttoproduktet i utvinningsnæringen 156 prosent i 2021, ettersom næringen hadde en prisvekst på olje og gass på 151 prosent. Det er den største årsveksten siden oljekrisen på 70-tallet. Gassprisen har steget særlig kraftig i 2021, over 50 prosent hvert kvartal, og 81,3 prosent i 4. kvartal alene. Verdiutviklingen i petroleumsvirksomheten trakk opp BNP i løpende priser hele 14,2 prosentpoeng. Prisutviklingen på naturgass omtales nærmere i kapittel 3.7.

Olje- og gassproduksjonen er svært kapitalintensiv og utbyggingsprosjekter tar flere år. Det var en nedgang i bruttoinvesteringer i utvinningsnæringene og rørtransport for året 2021 på 2,8 prosent, i faste priser. Selv om utviklingen kvartal for kvartal har vekslet mellom vekst og nedgang, har ikke investeringene samlet sett økt etter 3. kvartal 2020. Til tross for nedgangen i bruttoinvesteringer, økte bruttoproduktet innen tjenester tilknyttet olje og gassutvinning 4,6 prosent i 2021. Dette kan ha sammenheng med at leteaktiviteten økte sterkt, og for denne investeringsarten kommer en større del av leveransene fra norske leverandører enn tilfellet er i f.eks. bygging av oljeutvinningsplattformer, der en så mindre aktivitet. Det var en kraftig vekst innen investeringer i feltevaluering og konseptstudier i 2021. Dette kommer som en direkte følge av oljepakken, omtalt i boks 2.2 i [Konjunkturten-densene 2021/1](#), fordi disse aktivitetene omfatter planleggingsaktivitet for nye utbygginger. Når så mange funn skal søke om Plan for utbygging av drift (PUD), altså godkjenning fra myndighetene for

feltinvesteringer, med frist samme dato, fører det til en opphopning av disse typene aktivitet i både 2020 og 2021.

Utenriks sjøfart

Andre halvdel av 2020 var markert av en generell oppgang i internasjonal handel etter koronafallet. Bruttoproduktet i utenriks sjøfart speilet denne utviklingen, og steg kraftig i 1. kvartal 2021, målt i volum. Videre gjennom 2021 holdt utenriks sjøfart det høye nivået, slik at årsveksten fra 2020 kom på 15,9 prosent. I andre halvdel av 2021 steg også internasjonale fraktpriser. Dermed vokste verdien av bruttoproduktet innen utenriks sjøfart hele 40 prosent i 3. kvartal alene. Målt i løpende priser var årsveksten i utenriks sjøfart 29 prosent.

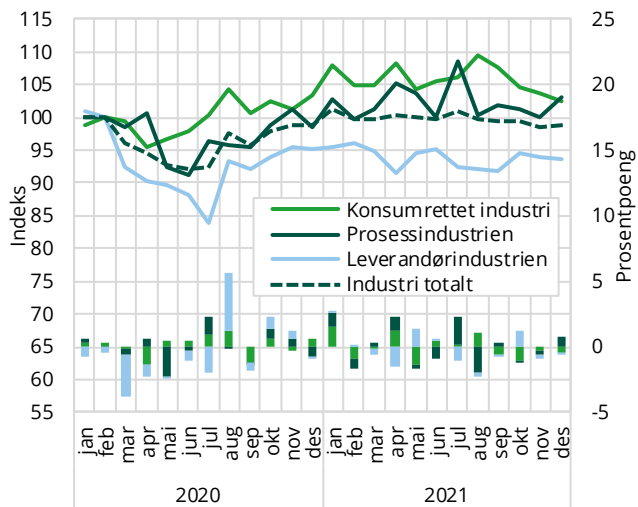
Investeringene i utenriks sjøfart falt over 60 prosent i 2021. De samlede investeringsbeløpene i næringen er små, og nye investeringer er få, men relativt store, slik at investeringene i næringen er svært volatile, også på årsbasis.

Industri og bergverk

Bruttoproduktet innen industri og bergverk vokste 3,0 prosent i fra 2020 til 2021. Etter det kraftige fallet i 2020 har industrien samlet sett hentet seg inn til et nivå 0,5 prosent høyere enn i 2019. Likevel var utviklingen for industrien forholdsvis svak gjennom året, og den høye årsveksten skyldes delvis overheng etter oppgangen i annen halvdel av 2020.

Bergverksdriften gikk ned 0,8 prosent på årsbasis i 2021. Aktiviteten falt tidlig på året, og utviklet seg

Figur 3.14. Industri. Måned. Sesongjustert. Indeksert volumutvikling, februar 2020=100 (t.v) og prosentpoeng bidrag til samlet industriutvikling fra foregående periode (t.h.)

Kilde: Statistisk sentralbyrå

svakt fram til 4. kvartal. Siden forrige kvartalspublisering har bergverksdriften blitt revidert, og endte dermed med en mindre nedgang enn tidligere anslått.

I pandemien første fase falt aktiviteten i industrien. På årsbasis var nedgangen 2,5 prosent i 2020. Koronasjokket forårsaket forstyrrelser i globale produksjonsskjeder og fall i global etterspørsel etter noen industrivarer. Reiserestriksjonene førte til knapphet på utenlandsk arbeidskraft. I 2020 falt oljeprisen brått i en periode, og ordreinngangen til delen av industrien rettet mot oljenæringen gikk ned. I andre halvdel av 2020 hentet industrien seg samlet sett inn til et nivå nær før pandemien.

Oppgangen i industrien fortsatte i begynnelsen av 2021. Videre gjennom året har trenden vært svakt negativ, og industrien har etter hvert hatt flere korona-relaterte utfordringer. Ifølge [SSBs konjunkturbarometer for industri og bergverk](#) meldte norske industriledere tidlig i 2021 om produktjonsvekst og gode utsikter, men i andre halvdel av 2021 meldte også en økende andel industriledere om knapp tilgang på utenlandsk arbeidskraft og råstoff. Utover i 2021 har det vært høye kostnader på containerfrakt, logistikkproblemer og forsinkelser i importen av noen viktige råvarer som elektroniske komponenter og stål. Prisene har steget på noen innsatsfaktorer, som elektrisk kraft. Fra 2. til 4. kvartal gikk aktiviteten i industrien svakt ned. Aktiviteten i slutten av 2021 var lavere enn i begynnelsen av året.

Industrien kan grovt sett deles inn i tre segmenter: Eksportrettet industri, også kalt tradisjonell industri, konsumrettet industri, som er industrien rettet mot husholdningene, og leverandørindustrien, som leverer varer til oljenæringen². Ved inngangen til 2021 hadde den konsumrettede industrien vokst til et høyere nivå enn før pandemien. Eksportrettet industri hadde også hentet seg inn. Leverandørindustrien var derimot fortsatt kraftig redusert. Alle delene av industrien har vokst i 2021 sammenlignet med året før, men i svært ulike størrelsesorden. Konsum- og eksportrettet industri vokste henholdsvis 5,4 og 4,2 prosent. Leverandørindustrien vokste kun beskjedne 0,4 prosent, og nivået var fortsatt over 5 prosent lavere enn i 2019.

Konsumrettet industri

Konsumrettet industri står for størsteparten av industriveksten gjennom pandemien. Sammenlignet med de andre industrigrenene var fallet i begynnelsen av 2020 mer dempet. Deretter har aktiviteten i konsumrettet industri vokst kvartal for kvartal fram til og med 3. kvartal 2021. I 4. kvartal gikk aktiviteten ned i nær 4 prosent.

Alle deler av konsumrettet industri vokste i 2021, men størstedelen av den samlede økningen gjennom pandemien kan tilskrives næringsmiddelindustrien, som er den største enkeltnæringen i norsk industri. Husholdningenes etterspørsel etter næringsmidler har vært høy, men vel så viktig er det at 2021 var et godt år for både det tradisjonelle fisket og for fiskeoppdrett. Oppgangen innen næringsmiddelindustrien i 2021 skyldes derfor for en stor del kraftig vekst innen bearbeiding av fisk. Den svake utviklingen i konsumrettet industri mot slutten av 2021 kan også føres tilbake til næringsmiddelindustrien, blant annet fordi sesongens fangst og utslakting av makrell kom i 3. kvartal, som er tidligere enn vanlig.

Både møbelindustrien og trelast- og trevareindustrien har vokst i 2021. Husholdningenes etterspørsel etter bygg, møbler og interiør har vært høy gjennom pandemien, samtidig som trevirke har vært mangelvare på verdensmarkedet. Dermed

² Eksportrettet industri omfatter blant annet produksjonen av metaller, mineraler, kjemiske og farmasøytiske varer, gummi, plast og papir. Konsumrettet industri omfatter blant annet produksjonen av næringsmidler, tekstiler, trevarer og møbler. Leverandørindustrien omfatter blant annet produksjonen av metallvarer, maskiner og utstyr, transportmidler og plattformer.

har etterspørselen etter norsk hogst og trevareproduksjon vært høy. Knappheten på trevarer har slått ut i høy pris, slik at verdien i trevareindustrien har gått kraftig opp. Utviklingen i prisen på trevarer og tømmer gjennom pandemien omtales nærmere kapittel 3.7, og i tekstboks 3.1 i [Konjunkturtendensen 2021/4](#).

Eksportrettet industri

Bruttoproduktet innen tradisjonell eksportrettet industri falt mer enn konsumrettet industri i 2020, og har ikke vokst like kraftig i 2021. Den høye årsveksten skyldes dermed til dels det lave nivået i deler av 2020.

De fleste delene av eksportrettet industri vokste mellom 2020 og 2021. Produksjonen av farmasøytiske råvarer og preparater, metaller, gummi- og plastprodukter, og kjemiske råvarer bidrar til veksten, men produksjonen av ikke-metallholdige mineraler har utviklet seg svakt.

I likhet med konsumrettet industri har den tradisjonelle industrien vokst sammenhengende hvert kvartal siden 2. kvartal 2020, men bruttoproduktet falt i 4. kvartal 2021. Det var produksjonen av farmasøytiske varer som trakk ned mot slutten av året, etter høy aktivitet i hele resten av 2021.

Prisene på flere eksportrettede industrivarer har steget kraftig i 2021. Den enkeltstående industrien som hadde høyest prisvekst var raffinering-næringen, som henger sammen med prisveksten på råolje, som er næringens viktigste innsatsfaktor. utfordringer på verdensmarkedet i 2021 har medført både lang leveringstid, dyrere containerfrakt, og mangel på råstoff, som har presset opp prisene på flere andre varer. Metall-, kjemisk-, og gummi- og plastindustri har siden 2. kvartal 2021 opplevd en betydelig prisvekst på sine salgsvarer.

Leverandørindustrien

Leverandørindustrien til oljenæringen ble hardest rammet av koronafallet tidlig i 2020, og har hatt en flat utvikling i 2021, se figur 3.14. Bruttoproduktet i leverandørnæringen vokste i begynnelsen av 2021, men aktiviteten falt både i 2. og 3. kvartal. Produksjon og reparasjon av maskiner og elektrisk utstyr, båter og borerigger falt i perioden. I 4. kvartal var det igjen økt aktivitet innen flere av industrinæringenes som gikk ned i de foregående kvartalene.

Det er flere årsaker til den svake utviklingen i leverandørindustrien. Innreiserestriksjoner har gjort det vanskelig å dekke behovet for innleid, utenlandsk arbeidskraft med spisskompetanse. Verfts-næringen jobber i stor grad prosjektbasert. I perioder med fylte ordrebøker er næringen avhengig av innleid arbeidskraft for å ta unna produksjonstoppene. I tillegg har utfordringene på verdensmarkedet medført knapphet og lang leveringstid på enkelte halvfabrikata, deriblant elektroniske komponenter.

Aktiviteten gikk ned innen bygging av oljeplattformer i 2021. Dette skyldes at flere utbygginger kom i produksjon i løpet av 2021, og at investeringene på disse dermed ble faset ut. I tillegg hadde utbyggingene av Johan Sverdrup fase 2 og Johan Castberg sin investeringstopp før 2021, og det var klart lavere investeringer på disse i 2021 enn i 2020.

Investeringene i industri og bergverksdrift

Investeringene i industri og bergverksdrift økte 2,0 prosent i 2021, mye på grunn av en sterk oppgang for industrien i 4. kvartal. Innen bergverksdriften er investeringene små, men disse vokste over 7 prosent i 2021.

Næringene i eksportrettet industri bidro mest til den samlede veksten, med en økning på 9 prosent i 2021. To større prosjekt med lang tidshorison t i metallindustrien bidro mye til denne veksten. Investeringer i denne delen av industrien er preget av få og store investeringsprosjekter, noe som gjør utviklingen mer volatil.

På årsbasis vokste investeringene i leverandørindustrien over 7 prosent. Oppgangen var sterkest innen produksjon av elektrisk utstyr, som ble trukket opp av høye investeringer i en ny batterifabrikk.

Innen konsumrettet industri falt investeringene over 11 prosent i 2021. Flere store investeringsprosjekter innen bearbeiding av fisk ble ferdigstilt i 2020, og investeringene innen bearbeiding falt dermed med nær 40 prosent. Det var en liten investeringsvekst i næringsmidlene utenom fisk i 2021, som dempet den samlede nedgangen noe.

Annen vareproduksjon

Aggregatet annen vareproduksjon omfatter primærnæringene, produksjon og distribusjon av elektrisk kraft og bygge- og anleggsvirksomheten.

Deler av annen vareproduksjon har vært forholdsvis uanfektet av koronapandemien, og preges av ikke-konjunkturelle forhold. Mellom 2019 og 2020 hadde aggregatet nær sagt flat utvikling. For norsk fisk var 2021 et godt år, og knapphet på det internasjonale markedet har økt etterspørselen etter norsk kraft og tømmer. Jordbruket og bygge- og anleggsvirksomheten har på sin side hatt noen vedvarende utfordringer tilknyttet koronapandemien. Samlet sett steg bruttoproduktet i annen vareproduksjon 2,9 prosent fra 2020 til 2021.

Primærnæringene

Primærnæringene hadde en sterk utvikling i 2021, med en økning i bruttoproduktet fra 2020 til 2021 på 8 prosent, og det høyeste nivået siden 2014. Aktiviteten i skogbruket har ikke vært høyere siden 2002, og vokste 12 prosent. Det tradisjonelle fisket økte 8 prosent og hadde sitt høyeste bruttoprodukt på 11 år. Med en årsvekst på 11 prosent var akvakulturen på sitt høyeste på seks år. Jordbruket hadde på sin side flat utvikling fra 2020 til 2021.

Fiske og akvakultur hadde et historisk godt år i 2021. Næringene har tilpasset seg endringene i markedene mellom dagligvare og restaurant- og hotell som pandemien har forårsaket. Etterspørselen etter næringsmidler, inkludert fisk har vært høy. Mer bruk av fisk på hjemmekjøkkenet, økning i take-away og økt etterspørsel etter norsk fisk på det internasjonale markedet har bidratt til dette. Nesten all produsert laks og ørret går til eksport, men noe går først til innenlandsk bearbeiding. For akvakultur startet året svakt som følge av strenge koronarestriksjoner og nedstenging av restauranter og hoteller. Nedtrappingen av tiltakene utover året bidro til en sterk økning i salget av fisk og eksportrekorder for norsk sjømat. Akvakulturnæringen avsluttet året også sterkt med høye nivåer i november og desember. Tall fra [Utenrikshandel med varer](#) viser at eksporten av laks var rekordhøy i 2021 med 2,7 millioner tonn.

Samlet sett var det tradisjonelle fisket svært godt i 2021. Kvotene for torsk, makrell og sild økte fra 2020 til 2021 med henholdsvis 25, 42 og 24 prosent. Dette er fiskeslagene i Norge som har størst verdi, hvor torsken er størst. Årsforløpet innen fiske og fangst preges i stor grad av ikke-konjunkturelle forhold som sesong og vær. I 2021 kom makrellfisket tidlig, noe som påvirket måneds- og kvartalsutviklingen i BNP for Fastlands-Norge gjen-

nom høsten. Dette omtales nærmere i boks 3.2 i [Konjunkturtendensene 2021/4](#). Tall for 4. kvartal viser sterk nedgang i tradisjonelt fiske. Dette skyldes i stor grad makrellen som ble fisket kvartalet før.

Knappheten på trevarer på verdensmarkedet har medført rekordhøy prisvekst og høy etterspørsel etter norsk tømmer i 2021. For å møte den høye etterspørselen har hogsten i Norge i 2021 blitt skalert opp til betydelig høyere nivåer enn året før. Samlet sett har bruttoproduktet i skogbruksnæringen økt i 2021, men bildet er blandet i ulike deler av næringen. Mens etterspørselen etter sagtømmer har vokst kraftig, har det vært store lagre og lave priser på massevirke. Hogstvolumet steg svært kraftig i 1. kvartal 2021, og veksten fortsatte i god takt både i 2. og 3. kvartal. Mot slutten av året har aktiviteten gått noe ned. Ettersom prisen på tømmer har steget gjennom 2021, økte verdien av hogsten mer enn volumet. Mens volumet innen skogbruksnæringen økte 12 prosent i 2021, har verdien vokst over 31 prosent.

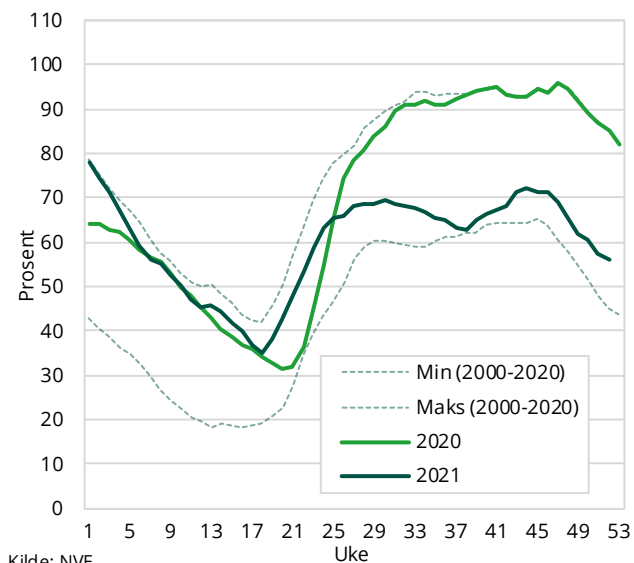
2021 har vært krevende for jordbruket. Næringen har hatt utfordringer knyttet til tilgang på sesongarbeidere, og økende priser på viktige innsatsvarer som kraftfôr, gjødsel og strøm. Likevel holdt produksjonsvolumet seg på samme nivå som i 2020. Foreløpige tall viser at produksjonen av både melk og kjøtt økte, mens det var en redusert produksjon av korn. På grunn av høy etterspørsel og stengte grenser var det tomme reguleringslagre for kjøtt for første gang siden 2015. Samtidig ble frukthøsten den beste på flere år, som følge av gode vekstvilkår, en varm høst og god produksjon fra nydyrkede felt.

Kraftnæringene

Bruttoproduktet i elektrisitets-, gass- og varmtvannsforsyning gikk opp 3,1 prosent i 2021. Kraftproduksjonen var på 157 TWh i 2021, en økning på 1,9 prosent fra 2020. Dette er den høyeste årsproduksjonen av kraft i Norge som noen gang er registrert. Den høye kraftproduksjonen i 2021 henger sammen med det rekordhøye strømforbruket i Norge, og høy eksport av kraft.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) rapporterer at ved starten av året var fyllingsgraden i vannmagasinene høy, som følge av lavt kraftforbruk og mye nedbør i 2020. Mindre tilsig enn normalt gjennom 2021 og høy vannkraftproduksjon ga

Figur 3.15. Fyllingsgrad i norske vannmagasiner. 2020 og 2021

Kilde: NVE

lavere fyllingsgrad siste halvdel av året, i perioder nær historisk minimum³.

Det har vært høye kraftpriser i 2021, spesielt i sørlige Norge, hvor prisen har vært rekordhøy. I 2020 var det derimot rekordlave priser. Områdene i sør er tett koblet til det europeiske kraftmarkedet. NVE peker på høye gasspriser på kontinentet og mindre nedbør enn vanlig sør i Norge som viktige årsaker til de høye prisene i sør. I Midt- og Nord-Norge var nedbørsmengden mer normal, og dette kombinert med nettbegrensninger mellom nord og sør gjorde at det ble et tydelig prisskille innad i landet. På grunn av den svært kraftige prisveksten på elektrisk kraft, ble verdien av bruttoproduktet elektrisitets-, gass- og varmtvannsforsyning mer enn doblet i 2021. Verdien av krafteksporten vokste også kraftig.

Bygg og anlegg

Bruttoproduktet i bygge- og anleggsvirksomheten vokste samlet sett 1,2 prosent i 2021. Næringen har klart seg relativt bra sammenlignet med andre næringer, til tross for en rekke utfordringer knyttet til pandemien, særlig i første halvdel av 2021. Aktiviteten bedret seg i løpet av året, og i 4. kvartal steg bruttoproduktet 2,3 prosent justert for normal sesongvariasjon.

I 2020 etablerte Byggenæringens Landsforening (BNL) en bransjestandard for smittevern på byggeplasser. Gjennom pandemien har standarden blitt oppdatert i tråd med smittetrykket og krav og råd

fra myndighetene. Som følge av dette har mange byggeplasser klart å holde aktiviteten oppe, selv med pålegg om smitteverntiltak i perioder.

Bygge- og anleggsvirksomheten benytter mye faglært utenlandsk arbeidskraft. I følge BNL er det om lag 70 000 utenlandske arbeidstakere i bygge- og anleggsvirksomheten. Knapphet på faglært arbeidskraft fra utlandet har dermed vært en vedvarende utfordring i bygg og anlegg gjennom pandemien, dette omtales nærmere i kapittel 3.4. Knapphet på faglært arbeidskraft fra utlandet har dermed vært en vedvarende utfordring i bygg og anlegg gjennom pandemien.

Samtidig har de stengte grensene hatt konsekvenser for vareflyten. Knapphet på råvarer og byggevarer samt sterk prisoppgang preget næringen i 2021, se avsnitt 3.7. Ifølge bransjeforeninger har flere bedrifter meldt om forsinkelser og kansellering av leveranser, blant annet på grunn av mangel på byggevarer og råvarer.

Investeringene i annen vareproduksjon

Investeringene i annen vareproduksjon hadde en negativ trend gjennom året, og falt kvartal for kvartal fram til 4. kvartal. På årsbasis falt dermed investeringene 6,1 prosent i 2021.

Fiskenæringene hadde en høy investeringsvekst, som dempet den samlede nedgangen, men investeringene innen fiske og akvakultur er få og store, og dermed volatile, selv på årsbasis. Investeringene i bygg og anlegg er anslått til en vekst på om lag 1 prosent, og bidro dermed også til å dempe den samlede nedgangen.

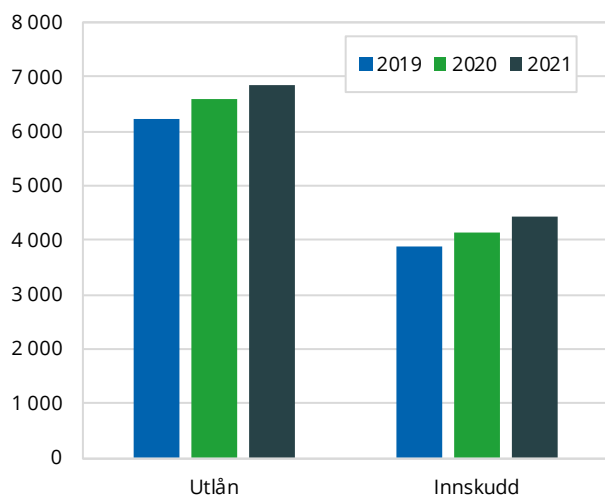
Investeringene i kraftnæringene gikk kraftig ned i 2021, både i produksjonsleddet og i distribusjonsleddet. Fallet var størst i produksjonsleddet grunnet redusert utbyggingen av ny produksjonskapasitet, spesielt innen vindkraft der mange store prosjekter har blitt ferdigstilt. Nedgangen i distribusjonsleddet har kommet etter flere oppgraderinger i strømmettet de siste årene. Investeringsnedgangen innen kraftnæringene utgjør størstedelen av nedgangen for annen vareproduksjon samlet sett.

Finansnæringene

Finansielle foretak produserer ulike tjenester innen bank- og kredittvirksomhet, liv- og skadeforsikring, pensjonskasser og andre finansielle tjenester.

³ NFV (2022) Kraftsituasjonen Fjerde kvartal og året 2021 https://www.nve.no/media/13338/kvartalsrapportq4_2021.pdf

Figur 3.16. Utlån og innskudd i bank og kredittforetak, 2019 - 2021. Milliarder kroner

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Foreløpige tall fra nasjonalregnskapet viser at bruttoproduktet innen finansielle tjenester økte 1,7 prosent i 2021 målt i faste priser.

Aktiviteten innenfor finansnæringene måles på flere områder ved bruk av arbeidskraftstall fra A-ordningen. Denne informasjonen viser at aktiviteten i liv- og skadeforsikring, samt andre finansielle tjenester økte 2,2 prosent i 2021. Disse beregningene er foreløpige og må betraktes som usikre inntil endelig årsregnskap foreligger.

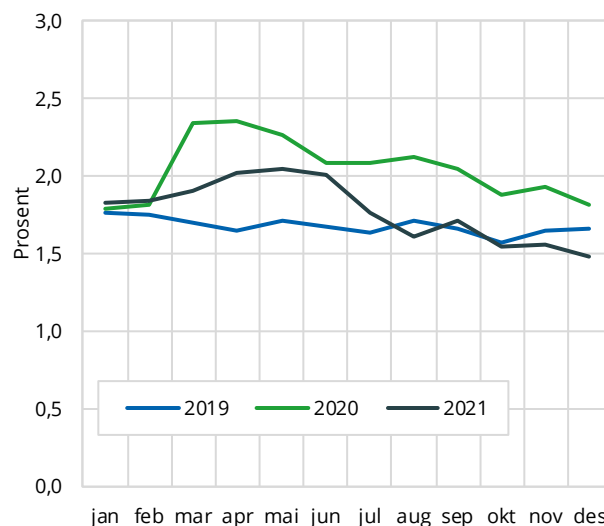
Det produseres også tjenester som foretakene ikke tar seg direkte betalt for. De finansielle foretakene skaffer seg blant annet inntekter ved rentemarginer. Med det menes at finansinstitusjonene har lavere rente på innskudd enn på utlån. Siden det er knyttet administrasjon og ressursbruk til disse indirekte målte bank- og finanstjenestene, betraktes de som produksjon i finansinstitusjonene og kalles indirekte målte bank- og finanstjenester i nasjonalregnskapet.

Indirekte målte banktjenester økte 4,2 prosent i 2021 målt i faste priser. Dette henger sammen med en oppgang i både innskudds- og utlånsbeholdninger, vist i figur 3.16. I 2021 økte innskuddene nesten 300 milliarder kroner, tilsvarende en vekst på 7,2 prosent. I samme periode økte utlån om lag 220 milliarder kroner, som tilsier en vekst på 3,7 prosent.

Rentemargin

Banker og kredittforetaks utlånsmarginer ble redusert i 2021. I 2020 lå utlånsmarginen i snitt på om

Figur 3.17. Utlånsmargin. 2019-2021. Måned

Kilde: Statistisk sentralbyrå

lag 2 prosentpoeng over referanserenten⁴, mens den i 2021 i snitt lå på om lag 1,8 prosentpoeng, se figur 3.17. Målt i løpende priser falt indirekte målte banktjenester 7,2 prosent som en følge av lavere marginer på utlån. Marginen på utlån var mot slutten av 2021 på samme nivå som i 2019.

3.3. Offentlig forvaltning

Produksjon i offentlig forvaltning

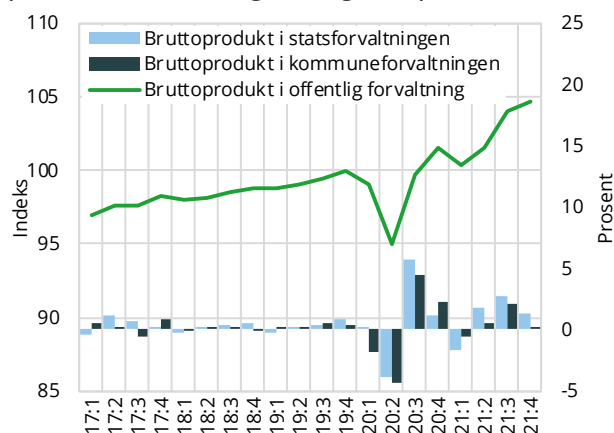
For året sett under ett steg bruttoproduktet i offentlig forvaltning 3,9 prosent. Oppgangen var om lag lik i stats- og kommuneforvaltningen. Det var færre aktivitetshemmende restriksjoner i 2021 enn i 2020, da aktiviteten falt 0,5 prosent.

De strenge restriksjonene i begynnelsen av 2021 reduserte aktiviteten i store deler av offentlig forvaltning. Blant disse var det særlig helse-, undervisning-, kultur- og kollektiv trafikkjenester som ble påvirket. Aktiviteten falt i 1. kvartal, men fra april og utover høsten ble mange av restriksjonene lempet på, og aktiviteten tok seg opp igjen. Økt smittetrykk og innføring av nye restriksjoner dempet igjen aktiviteten i offentlig forvaltning mot slutten av året.

Utviklingen i offentlig forvaltning gjennom 2021 var i stor grad drevet av høyere aktivitet i statsforvaltningen. Aktiviteten ved sykehusene var lav i deler av 2020 og i begynnelsen av 2021, men steg utover våren og sommeren. I desember ble aktivi-

⁴ SSB benytter Norwegian Interbank Offered Rate (Nibor) med tre måneders løpetid som referanserente. For mer informasjon om Nibor, se: <https://www.referanserenter.no/om-nore-og-nibor/>

Figur 3.18. Bruttoprodukt i offentlig forvaltning (t.v.), statlig og kommunalt bruttoprodukt (t.h.). Faste 2019-priser. Kvartal. Indeksert volumutvikling, 4. kvartal 2019 = 100 (t.v.) og prosentvis volumendring fra foregående periode (t.h.)

Kilde: Statistisk sentralbyrå

teten igjen dempet. Oslo universitetssykehus (OUS) rapporterer at aktiviteten i 2021 har vært betydelig påvirket av koronasituasjonen. Det rapporteres om færre innlagte med infeksjoner, pasienter som avlyser planlagte behandlinger, og redusert kapasitet som følge av koronarestriksjoner.

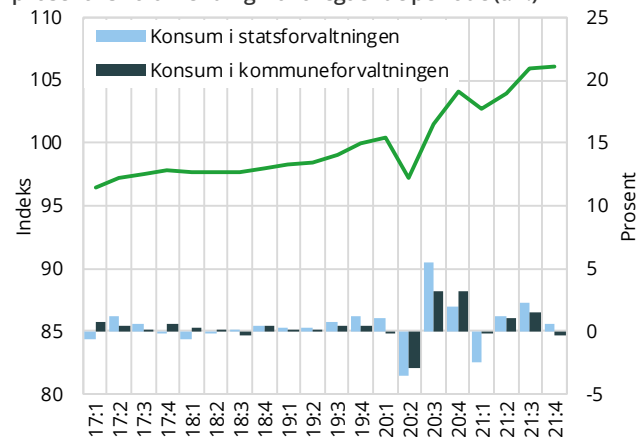
I kommuneforvaltningen var det særlig omsorgstjenester, barnehager og SFO som førte til nedgangen i begynnelsen av året og økningen på høsten. Utviklingen innen kulturtjenester varierte også i tråd med gjeldende smitteverntiltak for museer og biblioteker gjennom året.

Offentlig konsum

Konsumet i offentlig forvaltning består både av egenproduksjon og av varer og tjenester som kjøpes fra privat sektor. Samlet konsum i offentlig forvaltning steg 3,9 prosent i 2021. Tidlig på året falt konsumet i statsforvaltningen på grunn av lav aktivitet ved sykehusene. Mer normalisert drift gjennom sommeren og høsten trakk deretter opp konsumet. Statlig konsum ble i tillegg trukket opp av økt konsum av undervisningstjenester i løpet av året. For 2021 økte det statlige konsumet 3 prosent.

Kommunalt konsum vokste 4,6 prosent i 2021. Mye av konsumveksten kan tilskrives kjøp av vaksiner, koronavaksinering, testing og smittesporing. Lettelser i smitteverntiltak og mer normalisert drift av kommunale kulturinstitusjoner som museer og biblioteker gjennom sommeren bidro også til å trekke opp det kommunale konsumet.

Figur 3.19. Konsum i offentlig forvaltning (t.v.), statlig og kommunalt konsum (t.h.). Faste 2019-priser. Kvartal. Indeksert volumutvikling, 4. kvartal 2019 = 100 (t.v.) og prosentvis volumendring fra foregående periode (t.h.)

Kilde: Statistisk sentralbyrå

I offentlig forvaltning vokste lønnskostnadene i overkant av 4 prosent i 2021. Lønnskostnadene vokste i både stat- og kommuneforvaltningen, og det var særlig helseforetakene og de kommunale omsorgstjenestene som bidro til veksten. Dette må sees i sammenheng med veksten i de utførte timeverkene i disse næringene. På samme måte som for 2020 har staten gjennom 2021 kompensert arbeidsgivere for koronarelatert fravær. Vanligvis plikter arbeidsgiver å betale sykelønn til arbeidstakeren de første 16 dagene av fraværperioden. Under pandemien har denne perioden blitt avkortet, hvilket har bidratt til å redusere lønnskostnadene.

Offentlige investeringer

Foreløpige tall viser at investeringene i offentlig forvaltning var på om lag 222 milliarder kroner, en økning på 1,9 prosent fra året før. Nivået var dermed historisk høyt. Det samlede investeringsnivået var fordelt på stat og kommune med henholdsvis 136 og 86 milliarder kroner. I volum sank derimot de offentlige investeringene 3,1, prosent, etter å ha falt året før også. Prisveksten på investeringsarbeider har vært høy i 2021, blant annet grunnet oppgang i byggekostnadene.

Det var i hovedsak kommuneforvaltningen som trakk ned investeringene i offentlig forvaltning. Det var lavere investeringsaktivitet innenfor tjenestemråder som omsorg, undervisning og vann, avløp og renovasjon. Nedgangen er imidlertid fra et høyt investeringsnivå, der mange investeringsprosjekter nå er ferdigstilt. I statsforvaltningen var det også nedgang i investeringene. Lavere veiinvesteringer og store undervisningsprosjekter som

ble ferdigstilt i 2020 trekker investeringsaktiviteten ned. Nye Oslo universitetssykehus og nytt sykehus i Drammen er noen av de store utviklings- og byggeprosjektene for Helse Sør-Øst. Disse bidrar til å trekke opp investeringene i statsforvaltningen. Det er også store investeringer i helse Vest, med blant annet nytt sykehus i Stavanger, nytt barne- og ungdomssykehus i Bergen og nye sykehusbygg i Haugesund. Nye kampfly-leveranser bidro også til å dempe den samlede nedgangen.

3.4. Arbeidsmarkedet

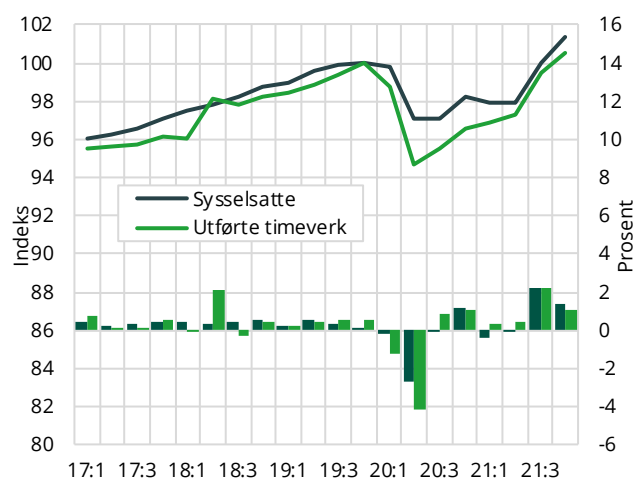
Sysselsetting

Den foreløpige årsveksten i antall sysselsatte personer i 2021 er på 1,2 prosent. Til sammenligning falt sysselsettingen 1,5 prosent i 2020. Det var særlig helse- og omsorgstjenester sammen med varehandelsnæringen og tjenester tilknyttet IKT- og informasjonstjenester som trakk opp den samlede sysselsettingen. Sammenlignet med 4. kvartal 2019, før pandemien, var antallet sysselsatte 1,4 prosent høyere i 4. kvartal 2021.

I årets første kvartal falt den samlede sysselsettingen, særlig innen overnattings- og serveringsvirksomhet og kultur, underholdning og annen tjenesteyting. Nedgangen i 1. kvartal må sees i sammenheng med smitteøkningen, tiltakene og omfanget av permitteringer som startet allerede mot slutten av 2020. En lønnskaker som er permittert på heltid regnes i nasjonalregnskapet som sysselsatt inntil 90 dager etter startdatoen for permitteringen. Varer permitteringsperioden utover 90 dager vil lønnskakeren ikke lengre inngå i statistikken. Permitterte på deltid regnes derimot alltid som sysselsatte uavhengig av varighet på permitteringen.

Da smitteverntiltakene ble trappet ned kom flere tilbake i jobb. Sysselsettingen tok seg ikke opp før mot slutten av 2. kvartal, som samlet sett ga en flat utvikling fra kvartalet før. Antallet sysselsatte vokste markert i 3. kvartal og videre inn i 4. kvartal. De hardt rammede tjenestenæringene, særlig overnatting og servering, kultur og underholdning, og forretningsmessig tjenesteyting drev veksten i andre halvdel av 2021. Sysselsettingen gikk også opp i bygge- og anleggsvirksomheten og deler av industrien mot slutten av året.

Figur 3.20. Sysselsatte og utførte timeverk. Kvartal. Prosentvis volumendring fra foregående periode (t.h.) og indeksert utvikling, 4. kvartal 2019 = 100 (t.v.)

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Til tross for at sysselsettingen ved utgangen av 2021 lå på et høyere nivå enn før pandemien utbrøt, og grensene etter hvert har åpnet, har mange ikke-bosatte lønnskakere ikke kommet tilbake til Norge. Tall fra statistikken [Antall arbeidsforhold og lønn](#) viser at antallet ikke-bosatte lønnskakere var lavere i 2021 enn i 2020, og kraftig redusert fra 2019. I 4. kvartal 2021 var det over 17 prosent færre ikke-bosatte lønnskakere enn i samme kvartal i 2019. Statistikken viser at for økonomien som helhet utgjorde de ikke-bosatte om lag 3,5 prosent av lønnskakerne samlet sett i 2019. For noen næringer, deriblant bygge- og anleggsvirksomheten, industrien og forretningsmessig tjenesteyting, sto de ikke-bosatte for en betydelig større andel. Nedgangen i ikke-bosatt arbeidskraft har vært hemmende for aktiviteten i disse næringene gjennom pandemien, og vil muligens dempe den videre utviklingen, ettersom den øvrige sysselsettingen allerede er på et høyt nivå.

Utførte timeverk

Foreløpige nasjonalregnskapstall viser at antall utførte timeverk økte med 2,4 prosent i 2021, etter et fall på 2,1 prosent i 2020. En stor del av veksten skyldes en kraftig økning i timeverkene i helse- og omsorg på nær 4 prosent. Varehandelen og informasjon og kommunikasjon bidro også til å trekke opp de utførte timeverkene for året. Til tross for et likt antall virkedager i 2020 og 2021, vokste timeverkene mer enn sysselsettingen. Dette indikerer at det ble jobbet mer blant de sysselsatte i 2021 enn i 2020. Den større veksten i timeverkene sammenlignet med sysselsettingen må også sees i sammenheng med at timeverkene falt mer i 2020.

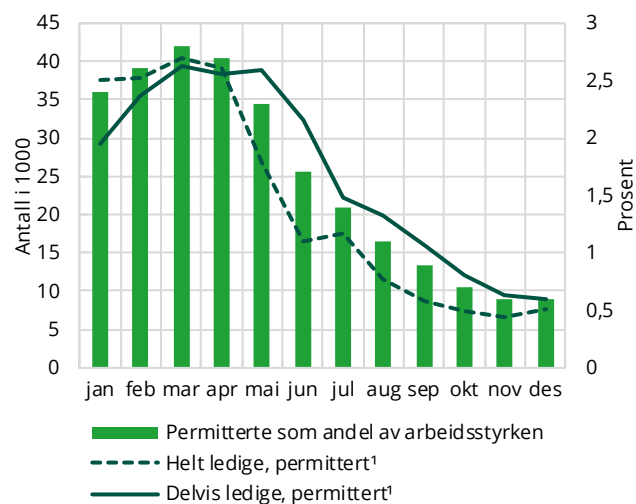
Første halvdel av 2021 var preget av strenge smitteverntiltak og et stort omfang av permitteringer. Tall fra NAV viser at permitterte som andel av arbeidsstyrken økte fra januar til mars, vist i figur 3.21. Veksten var størst i deltidspermitterte. Antallet heltidspermitterte økte også, men noe svakere. I mars var antallet permitterte som andel av arbeidsstyrken på over 2,5 prosent. Økningen i permitteringer bidro til å trekke ned de utførte timeverkene i 1. kvartal. Det var spesielt timeverkene innen overnattings- og serveringsvirksomheten, kulturenæringene og transportvirksomheten som gikk ned. De utførte timeverkene vokste noe i 1. kvartal, men en god del svakere enn kvartalet i forveien. Omfanget av permitteringer falt markert gjennom 2. og 3. kvartal ettersom gjenåpningen la til rette for at aktiviteten i en del tjenestenæringene kunne ta seg opp. De utførte timeverkene vokste 0,4 prosent i 2. kvartal og 2,3 prosent i 3. kvartal. I 3. kvartal vokste de utførte timeverkene i overnattings- og serveringsvirksomheten i overkant av 36 prosent. Timeverkene innen kultur, underholdning og annen tjenesteyting og varehandelen gikk også opp. I slutten av 4. kvartal bredte smitten igjen om seg i Norge, og nye tiltak ble iverksatt. Tiltakene begrenset timeverkene spesielt i overnattings- og serveringsvirksomhet og i kultur, underholdning og annen tjenesteyting i siste del av kvartalet. Likevel vokste de utførte timeverkene 1,1 prosent i 4. kvartal 2021, særlig trukket opp av bygge- og anleggsvirksomhet og forretningsmessig tjenesteyting. Ved utgangen av 2021 hadde de utførte timeverkene omsider passert nivået i 4. kvartal 2019.

Årslønn

Den gjennomsnittlige årslønnen for økonomien samlet sett vokste 3,5 prosent fra 2020 til 2021. Den relativt sterke veksten må sees i sammenheng med de store endringene i arbeidsmarkedet som oppstod som følge av pandemien og den høye etterspørselen etter arbeidskraft fra i fjor sommer. Økte utbetalinger av bonus bidro også til å trekke opp årslønnsveksten.

Årslønnsveksten var høyere for markedsrettet virksomhet enn for offentlig forvaltning. For offentlig forvaltning var årslønnsveksten 2,7 prosent, mens den for øvrige virksomheter sett under ett var 3,9 prosent. Blant større næringer i markedsrettet virksomhet var veksten størst innen næringen faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting med en årslønnsvekst på 5,5 prosent. Årslønnsveksten

Figur 3.21. Søkt eller vedtatt dagpenger under permittering i 2021, antall i 1000 (t.v.) og som prosentandel av arbeidsstyrken (t.h.). Måned.

Kilde: NAV

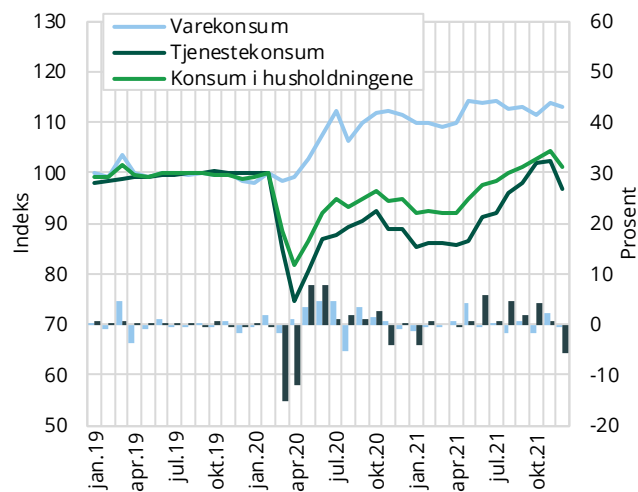
i varehandelen var også over gjennomsnittet med en vekst på 4,6 prosent. Årslønnsveksten for industrien var 3,2 prosent.

3.5. Husholdningene

Siden mars 2020 har det vært store endringer i husholdningenes konsum. Tjenestekonsumet har vært lavt både på grunn av pålegg fra myndighetene og selvregulering i befolkningen. Samtidig har de stengte grensene forårsaket et kraftig fall i grensehandelen og i utenlandsreiser. Dermed har etterspørselen etter norske varer økt. I 2020 var husholdningenes varekonsum for første gang siden 2012 høyere enn tjenestekonsumet. Veksten i varekonsumet har imidlertid vært mindre enn fallet i tjenestekonsumet, slik at samlet konsum i husholdningene var lavt ved inngangen til 2021. I løpet av 2021, etter hvert som samfunnet åpnet, begynte husholdningenes konsum av tjenester å ta seg opp. I 4. kvartal lå tjenestekonsumet høyere enn i 4. kvartal 2019, det siste kvartalet før pandemien inntraff. Varekonsumet har på sin side holdt seg høyt gjennom 2021. Samlet vokste konsumet i husholdningene 4,8 prosent fra 2020 til 2021.

I deler av 1. kvartal var ikke-essensielle butikker i flere kommuner stengt, som førte til en sterk nedgang i varekonsumet. Samtidig falt tjenestekonsumet som følge av de strenge restriksjonene på blant annet hotell- og restauranttjenester og fritidstjenester. I løpet av 2. kvartal ble mange smitteverntiltak lettet på. Butikkene åpnet, skjenkeforbudet og andre tiltak på serveringssteder ble opphevet i flere kommuner. Husholdningenes

Figur 3.22. Konsum i husholdningene, vare- og tjenestekonsum (t.v.) Faste 2019-priser. Måned. Indeksert volumutvikling. Februar 2020 = 100 (t.v.) og prosentvis volumendring fra foregående periode (t.h.)

Kilde: Statistisk sentralbyrå

varekonsum vokste kraftig. Utviklingen i 3. kvartal speilet gjenåpningen av samfunnet, og det var spesielt sterk vekst i tjenestekonsumgruppene som opplevde det største fallet under pandemien. Krav om bordplassering og sosial distansering, samt restriksjoner på adgang til serveringssteder ble opphevet. Samtidig kom også lettelsener i reiserestriksjonene. Påbudet om hjemmekontor ble opphevet, noe som førte til økt bruk av passasjertransporttjenester. Restriksjonene på kulturaktiviteter ble løftet og det var en kraftig vekst i konsumet av fritidstjenester.

I oktober og november 2021 fortsatte konsumet å øke, men i desember ble det innført nye smitteverntiltak. Dette rammet særlig konsumet av hotell- og restauranttjenester, fritidstjenester og passasjertransport. I desember falt dermed tjenestekonsumet 5,6 prosent sammenlignet med foregående måned. Til tross for fallet i desember, endte tjenestekonsumet med en samlet vekst på 5,2 prosent i 4. kvartal, særlig drevet av veksten i fritidstjenestene og passasjertransport i oktober og november.

Varekonsumet falt 0,7 prosent i desember, som trolig skyldes en forskyvning av konsumet fra desember til november. Store handledager som Black Friday og Black Week, og oppfordringer om å handle tidligere enn vanlig på grunn av forsinkelser i den internasjonale varetransporten, har trolig bidratt til denne forskyvningen. Bilkjøpene økte derimot. På tross av høye strømpriser økte også elektrisitetskonsumet målt i faste priser, antage-

lig fordi desember var uvanlig kald. For kvartalet samlet sett falt varekonsumet 0,5 prosent. Særlig mat- og drikkevarer bidro til nedgangen i 4. kvartal, hvilket kan sees i sammenheng med økt konsum ved serveringssteder. Konsum av elektrisitet og klær bidro også til nedgangen dette kvartalet.

Husholdningenes konsum i faste priser økte 4,8 prosent fra 2020 til 2021, og var både drevet av sterk vekst i vare- og tjenestekonsumet. Likevel var konsumet på årsbasis fortsatt 1,8 prosent lavere enn i 2019.

Varekonsumet økte 5,7 prosent i 2021. Veksten var særlig drevet av kjøp av biler, særlig elbiler. Ifølge Opplysningsrådet for veitrafikken (OFV) var det rekordsalg av biler i 2021, med en vekst på hele 24,7 prosent i antall nye personbiler. Dette kan sees i sammenheng med lave nivåer i deler av 2020 grunnet forsinkede leveranser av enkelte bilmerker til importørene som følge av midlertidig produksjonsstans ved noen bilfabrikker. Samtidig har husholdningene spart mye i løpet av pandemien. Gjenåpningen av samfunnet førte til en vekst på over 12 prosent i kjøp av klær og sko, etter en lang periode med hjemmekontor og få sosiale sammenkomster. Konsumet av mat- og alkoholfrie drikkevarer økte over 3 prosent i 2021. Kjøp av alkohol og tobakk økte også 2,5 prosent. Gjennom pandemien har konsumet av mat- og drikkevarer vært høyt. Den høye årsveksten skyldes dermed dels at konsumet til sammenligning var lavt i januar-mars 2020. Elektrisitetskonsumet bidro også til oppgangen, og skyldes spesielt en sterk oppgang i årets første kvartal. Netthandelen, som har vært høy gjennom pandemien, **økte 24,2 prosent i 2021**, målt i faste priser. Veksten var størst det første halvåret, etter som butikker holdt stengt i deler av landet.

Tjenestekonsumet steg 4,2 prosent i 2021, og skyldes i stor grad konsumgruppene som i 2020 og tidlig i 2021 var hardt rammet av pandemien. Deriblant fritidstjenester, og hotell- og overnattingstjenester. Etter en nedgang på nærmere 23 prosent i 2020, steg konsumet av hotell- og serveringstjenester 7,8 prosent i 2021. Barnehager og andre personlige tjenester, herunder omsorgstjenester, og hår- og skjønnhetspleie, bidro også til veksten i tjenestekonsumet. Konsumet av disse tjenestene gikk kraftig ned i 2020, og har tatt seg betydelig opp i 2021. Økt konsum av husleie, som også inkluderer

verdien av å bo i egen bolig, bidro også til veksten og økte 2,2 prosent fra 2020 til 2021.

Nordmenns konsum i utlandet og utlendingers konsum i Norge har ligget lavt siden begynnelsen av pandemien. Til tross for at reiserestriksjonene ble lettet utover i 2021 og utenlandskonsumet tok seg opp i andre halvdel av året, var nivået fortsatt lavt ved utgangen av 2021. På årsbasis gikk nordmenns konsum i utlandet ned 8,9 prosent fra 2020 til 2021. Utlendingers konsum i Norge falt 5 prosent. Nedgangen på årsbasis skyldes i all hovedsak de høye nivåene i begynnelsen av 2020, før pandemien inntraff.

Husholdningenes boliginvesteringer vokste 2,6 prosent i 2021. Høy boligprisveksten og lav rente gjennom pandemien har løftet etterspørselen etter nyinvesteringer i boliger gjennom pandemien. Den høye prisstigningen på materialkostnader til boligbygging har dempet veksten noe.

3.6. Eksport og import

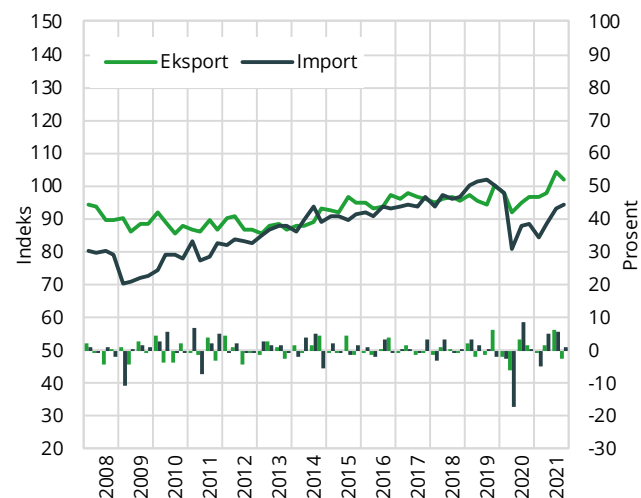
I 2021 økte eksporten betydelig. Volumveksten for total eksport kom på 4,8 prosent på årsbasis. Importen økte på sin side 2,0 prosent målt i volum. Tradisjonelle varer trekker samlet eksportvolum mest opp på årsbasis. Både tjenesteeksporten og -importen har vært lav siden begynnelsen av pandemien, særlig på grunn av lav aktivitet innen reisetrafikken. Vekst i importen av tradisjonelle varer sto for hele veksten i samlet import. Volumet i tjenesteimporten falt derimot videre i 2021, fra det allerede lave nivået i 2020.

2021 har vært preget av kraftig prisvekst på mange varer, men prisen på varene Norge selger steg langt mer enn prisene på varene vi kjøper. Målt i løpende priser vokste eksporten hele 57 prosent. Prisveksten på naturgass, råolje og elektrisk kraft forklarer en stor del av verdiutviklingen. Importen økte kun 6,9 prosent i løpende priser. I 2021 opplevde Norge derfor en betydelig styrking av vare- og tjenestebalansen, og en bedring av bytteforholdet overfor utlandet.

Eksport og import i faste priser

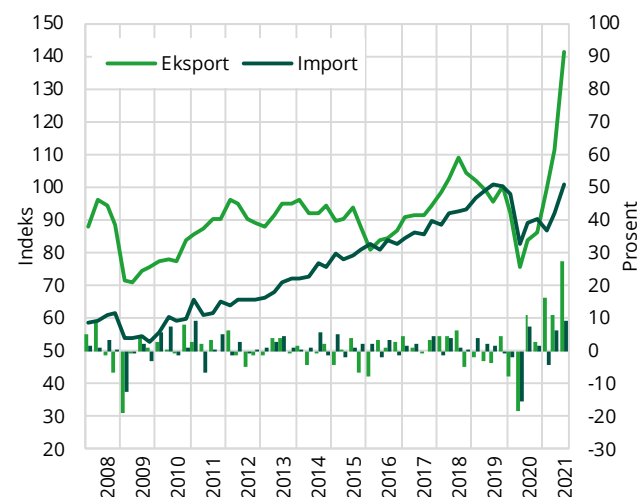
Siden fallet i 2. kvartal 2020 har eksporten vokst på det jevne, og volumet var høyere enn før pandemien ved inngangen til 2021. Veksten fortsatte i 2021, særlig i 3. kvartal. Eksporten av naturgass økte, drevet av den høye etterspørselen i Europa, og

Figur 3.23. Eksport og import. Faste 2019-priser. Kvartal. Indeksert volumutvikling, 4. kvartal 2019 = 100 (t.v.) og prosentvis volumendring fra foregående periode (t.h.)

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 3.24. Eksport og import. Løpende priser. Kvartal. Indeksert verdiutvikling, 4. kvartal 2019 = 100 (t.v.) og prosentvis verdiendring fra foregående periode (t.h.)

Kilde: Statistisk sentralbyrå

den gunstige prisutviklingen som har preget andre halvdel av 2021. Det gode fisket i 3. kvartal slo ut i høyere fiskeeksport. Eksporten av reisetrafikk og luftfart tok seg opp kraftig på grunn av lettelsene i reiserestriksjonene som kom i perioden.

I 4. kvartal gikk eksporten ned 2,6 prosent totalt, men volumet var fortsatt på et høyt nivå. Både tradisjonelle varer og olje og gass falt, mens veksten i tjenestene fortsatte, drevet av videre innhenting i reisetrafikk og luftfart. Eksport av fisk og fiskeprodukter bidro sterkest til nedgangen i eksporten av tradisjonelle varer i fjerde kvartal. Selv om olje- og gasseksporten gikk ned i kvartalet, viser desember-tallene en oppgang på over 6 prosent.

Til tross for at eksporten av tradisjonelle varer gikk ned mot slutten av året, kom årsveksten på hele 6,7 prosent, målt i volum. Den kraftige årsveksten skyldes i stor grad det store fallet i eksporten av tradisjonelle varer i første halvdel av 2020. I volum bidrar økningen for tradisjonelle varer mer enn råolje og naturgass til veksten i samlet vareeksport gjennom 2021. For året sett under ett var det nærings- og nytelsesmidler og metaller som trakk opp tradisjonelle varer mest, på grunn av gjenåpningen og høy etterspørsel etter råvarer på verdensmarkedet. Tjenesteeksporten vokste 4,0 prosent på årsbasis, hovedsakelig på grunn av innhenting i reisetrafikken og luftfarten i andre halvdel av året. Eksporten av olje og gass vokste 2,8 prosent målt i volum.

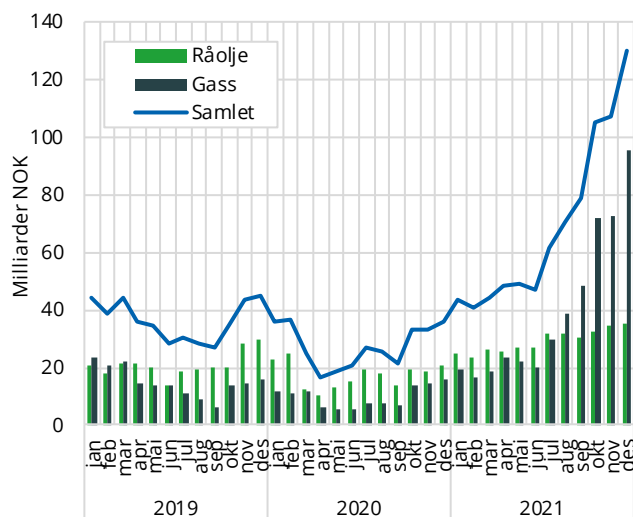
Vareimporten økte 4,3 prosent i 2021. De viktigste bidragene til vareimport kom fra høyere import av biler, data- og elektronikk og skipsfartens driftsutgifter i utlandet. Større importvolumer av slike produkter må sees i sammenheng det høye varekonsumet i husholdningene under pandemien. Tjenesteimporten falt på sin side 3,5 prosent. Sammensetningen av vareimporten var i liten grad endret sammenlignet med året før, mens tjenesteimporten i noen grad viste koronarelaterte endringer. Reisetrafikken var ned 8,9 prosent i 2021, som kommer på toppen av fallet på 77,6 prosent i 2020. Nivået for import av reisetrafikktjenester ligger derfor på et historisk lavt nivå. Nedgangen i samlet tjenesteimport fra 2020 til 2021 skyldes dels at nivået var høyt i begynnelsen av 2020, før pandemien inntraff. Mot slutten av 2021 tok tjenesteimporten seg opp, og vokste 13,2 prosent i 4. kvartal, målt i volum. Lettelser i reiserestriksjonene ga en betydelig vekst i importen av reisetrafikk. Til tross for den store prosentvise veksten var nivået fremdeles lavt.

Eksport og import i løpende priser

Det samlede overskuddet på handelsbalansen har steget kraftig gjennom 2021, og kom på godt over 500 milliarder samlet sett. I 4. kvartal 2021 alene viser foreløpige tall et handelsoverskudd på nær 250 milliarder, som er det høyeste handelsoverskuddet Norge har hatt overfor utlandet i et enkelt kvartal noensinne.

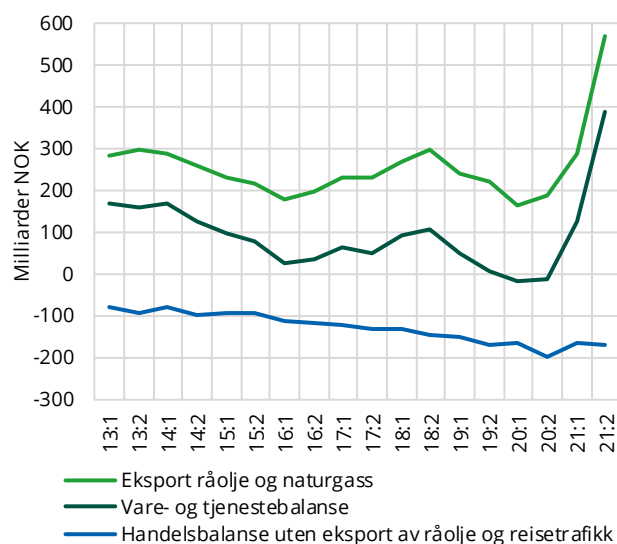
2021 har vært markert av høy prisvekst, men prisene på varer og tjenester som Norge eksporterer har hatt en mye høyere gjennomsnittlig prisoppgang enn varer og tjenester som vi importerer.

Figur 3.25. Eksport av råolje og gass. Måned. Milliarder kroner

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 3.26. Handelsbalanse og eksport av råolje og naturgass. Halvår. Milliarder kroner

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Norges Banks importveide kronekursindeks viser en viss styrkelse av norske kroner relativt til handelspartnernes valutaer fra 2020 til 2021. Høyere priser på landets eksportvarer og en sterkere krone gjør at Norges bytteforhold overfor utlandet er betydelig styrket. Vi får nå langt flere importprodukter igjen for eksporten.

I all hovedsak er det den kraftige prisveksten på naturgass og råolje som løfter de samlede eksportinntektene. Inntektene fra olje og gass vises i figur 3.25. I tillegg har eksportprisen steget på flere tradisjonelle varer som Norge eksporterer, deriblant elektrisk kraft, metaller og utenriks sjøfart. Prisbildet for eksporten i 2021 omtales nærmere i kapittel 3.7.

Ettersom Norge også importerer en del metaller, har prisstigningen i 2021 også slått ut på kostnads-siden for Norge. Maskiner, elektrisk utstyr og næringsmidler trekker også opp den samlede verdien av importen i 2021, men størrelsesordenen er langt mindre enn for eksportinntektene. Samlet sett økte eksporten i løpende priser med om lag 620 milliarder i 2021, mens importen kun økte med nær 80 milliarder. Ser man bort fra olje og gass, og reise-trafikken som fortsatt er kraftig påvirket av koronapandemien, har handelsunderskuddet ligget nokså stabilt mellom -100 og -200 milliarder kroner, vist i figur 3.26. Samtidig må omfanget på underskuddet ses i sammenheng med et betydelig og stadig økende overskudd på rente- og stønadsbalansen, som følge av høye rente- og utbytteinntekter fra oljefondet. Nye tall om dette publiseres i [utenriksregnskapet](#) 2. mars.

3.7. Prisutviklingen i 2021

Under den kraftige nedgangen i økonomisk aktivitet tidlig i 2020, falt bruttonasjonalproduktet mer målt i løpende priser enn målt i volum, se figur 3.3. Denne utviklingen er fullstendig reversert, og ved utgangen av 2021 var den månedlige verdien av BNP om lag 35 prosent større enn i februar 2020. Den sterke prisstigningen på olje- og gass er den viktigste årsaken til den høye verdiveksten, men det har også vært høy prisvekst innen andre områder av norsk økonomi i 2021.

Prisutviklingen for noen hovedstørrelser i nasjonalregnskapet vises i tabell 3.7. Prisveksten i bruttonasjonalproduktet var 16,9 prosent i 2021, mot en prisnedgang på 3,6 prosent fra 2019 til 2020. Dette er den sterkeste prisveksten i bruttonasjonalproduktet som er målt siden serien begynte i 1970. Den skyldes i hovedsak kraftig prisvekst innen olje- og gassutvinning gjennom 2021 etter prisetallet i 2020, se figur 3.27. Prisveksten innen fastlandsnæringene har vært noe lavere, se figur 3.28. Det har vært en liknende utvikling innen elektrisitetsproduksjon som for olje- og gassutvinning, med relativt lave priser i 2020 etterfulgt av rekordhøye priser i 2021, særlig i desember. Det har også vært en kraftig prisoppgang i produksjonen av helse- og omsorgstjenester siden mars 2020. Dette kommer av at aktiviteten på sykehusene tidvis har vært lav uten at helseutgiftene har gått ned.

Prisoppgangen i 2021 var særlig sterk for eksport av varer og tjenester til utlandet, som økte med

Tabell 3.2 Prisindekser for hovedstørrelser i nasjonalregnskapet og noen andre viktige indikatorer. Prosentvis endring fra året før

	2020	2021
Bruttonasjonalprodukt	-3,6	16,9
Import	3,4	4,8
Offentlig og privat konsum	2,0	2,7
Bruttoinvesteringer i fast realkapital	3,1	4,0
Eksport	-13,8	49,5
Memo:		
Årslønn	3,1	3,5
KPI	1,3	3,5
KPI-JAE	3,0	1,7
Importveid kursindeks	6,7	-5,3

Kilde: Statistisk sentralbyrå

49,5 prosent, etter en nedgang på knapt 14 prosent året før. Den høyeste årlige prisveksten på eksport som tidligere er målt var i år 2000, da eksportpriserne økte med 36,7 prosent.

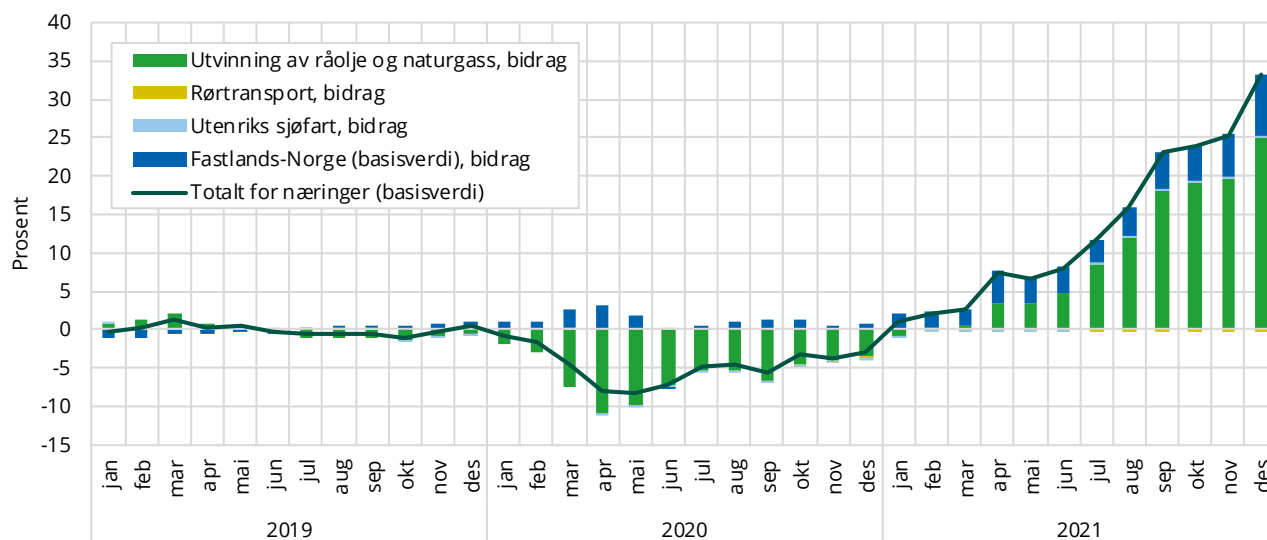
I 2021 har det også vært god prisvekst for innenlandsk sluttanvendelse som både offentlig og privat konsum, og bruttoinvesteringer i fast kapital, med henholdsvis knapt 3 og 4 prosent prisvekst fra året før. Viktige forklaringer er økte strøm- og energipriser, samt økte priser på byggevarer.

Konsumprisindeksen steg 3,5 prosent på årsbasis i 2021, sterkt påvirket av de høye strømprisene. Når en holder elektrisitet og andre energivarer utenom, samt justerer for avgiftsendringer (KPI-JAE) er prisveksten beregnet til 1,7 prosent på årsbasis i 2021.

Årslønnsveksten i både 2020 og 2021 har blitt høyere enn anslagene fra prognosemiljøene. For 2021 er årslønnsveksten beregnet til 3,5 prosent samlet for næringslivet og offentlig forvaltning. I både 2020 og 2021 har lønnsveksten vært betydelig høyere i næringslivet enn i staten og kommunene. En årslønnsvekst på 3,5 prosent samlet for norsk økonomi i 2021 innebærer om lag uendret nivå på reallønna sammenliknet med året før med konsumprisindeksen som inflasjonsmål.

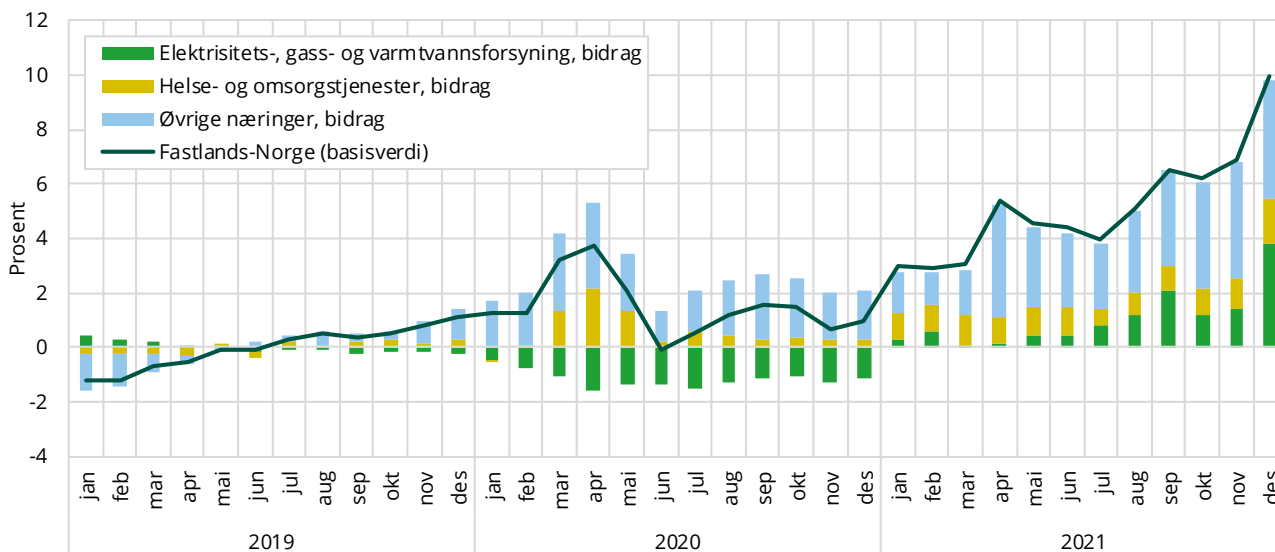
Utviklingen i valutakursen vises i figur 3.29, målt ved den importveide kursindeksen I-44 og euro. Stigende kurver betyr at den norske kronen svekkes, mens fallende kurver innebærer kronestyrking. Målt ved den importveide kursindeksen styrket kronkursen seg 5,3 prosent på årsbasis i 2021 etter en svekkelse på 6,7 prosent i 2020. Det framgår av figuren at krona svekket seg kraftig etter nedstengingen i mars 2020. Deretter har krona,

Figur 3.27. Prisvekst og bidrag til prisvekst for bruttonasjonalprodukt sammenliknet med gjennomsnitt i 2019. Henholdsvis prosent og prosentpoeng. Sesongjustert

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 3.28. Prisvekst og bidrag til prisvekst for BNP for Fastlands-Norge sammenliknet med gjennomsnitt i 2019. Henholdsvis prosent og prosentpoeng. Sesongjustert

Kilde: Statistisk sentralbyrå

med noen fluktasjoner, styrket seg noe. Ved utgangen av 2021 var krona nær gjennomsnittsnivået for 2019.

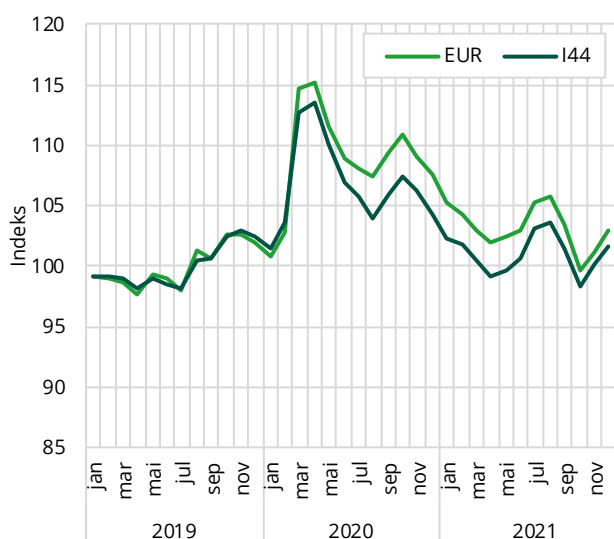
Olje- og eksportpris

Figur 3.30 illustrerer utviklingen i prisene på eksport med en oppdeling på olje og gass og øvrig eksport. Prisene på råolje falt kraftig under nedstengingen fra mars 2020, men har siden tatt seg opp. Særlig har det vært rekordhøye gasspriser fra andre halvår 2021. Det er flere grunner til prisstigningen, knyttet til en vanskelig forsyningsssituasjon på det europeiske markedet. Produksjon av fornybar energi på kontinentet har vært lav på grunn av

lite vind og regn. Samtidig har etterspørselen etter naturgass vært høy etter gjenåpningen, men har ikke blitt møtt av russiske leverandører, som har prioritert leveranser til Kina. De høye gassprisene er det viktigste enkeltbidraget til den høye prisveksten på norsk eksport. Gassprisen forventes å være høy utover vinteren 2022.

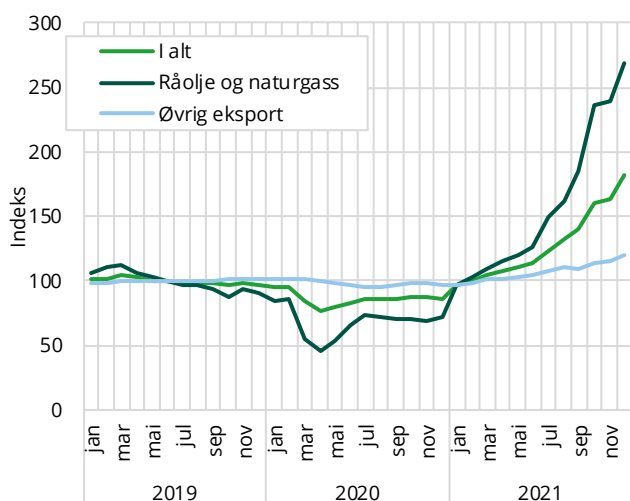
Utenom eksport av olje og gass har det også vært prisvekst på en del andre eksportvarer og -tjenester. I 2020 var det svak prisutvikling på tradisjonelle varer, mye grunnet lav pris på elektrisitet og raffinerte oljeprodukter, men også oppdrettsfisk. Prisen på elkraft og raffinerte oljeprodukter økte

Figur 3.29. Valutakurser, euro og importveid kursindeks. Indeksert. 2019=100

Kilde: Norges bank

Figur 3.30. Prisindeks for eksport i nasjonalregnskapet. Indeksert. 2019=100. Sesongjustert

Kilde: Statistisk sentralbyrå

imidlertid kraftig i 2021, særlig mot slutten av året. Metallprisene steg også vesentlig i løpet av andre halvår av 2021, noe som trakk prisveksten på tradisjonelle eksportvarer kraftig opp. PPI peker på at etterspørselen i metallmarkedet økte i 2021 samtidig som det var begrenset tilbud.

I 2021 trekkes tjenesteeksporten opp av bruttofraktene i sjøfarten, som henger sammen med høye fraktrater særlig i andre halvår 2021.

Konsumprisene

Konsumprisindeksen steg 3,5 prosent i 2021. Utgifter til elektrisitet er en viktig del av husholdningens forbruk, og en økning i strømprisene på

nesten 71 prosent på årsbasis ga et stort bidrag til KPI. Avgiftsreduksjon på sjokolade og sukkervarer, alkoholfrie drikkevarer, snus og øl bidro på sin side til å dempe konsumprisveksten noe. Utviklingen i tolv månedersveksten for KPI og konsumprisindeksen utenom energi og avgiftsendringer (KPI-JAE) er illustrert i figur 3.31. Tolv månedersveksten i KPI-JAE falt fra 2,7 prosent i januar 2021 til 0,9 prosent i oktober før den tiltok litt på slutten av 2021. Tolv månedersveksten i prisene på importerte konsumvarer steg relativt mye fram til mars 2021 før den gradvis avtok i takt med at krona gradvis har styrket seg etter den kraftige svekkelsen i kjølvannet av at koronavirusutbruddet våren 2020.

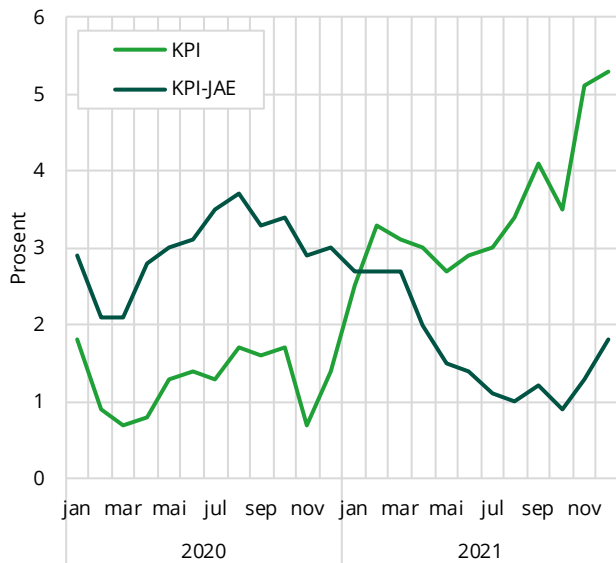
De høye strømprisene skyldes både at Norge er blitt nært knyttet til det europeiske energimarkedet, med anstrengt forsyningssituasjon, og dessuten lav fyllingsgrad i vannmagasinene i Norge. Gjennomsnittlig norsk spotpris steg fra rundt 50 øre/kWh i januar 2021 til svært høye nivåer utover i høst- og vintermånedene. I desember 2021 var den gjennomsnittlige norske spotprisen rundt 150 øre/kWh, det vil si at snittprisen ble mer enn tredoblet i løpet av 2021. Det har vært store prisforskjeller mellom de forskjellige prisområdene i Norge de siste året, med lavere priser i Nord- og Midt-Norge enn i andre deler av landet. Spotprisen har avtatt hittil i 2022.

Delindeksen for KPI viser mindre fluktasjoner enn spotprisene, blant annet på grunn av nettleien, og innslag av fastpriskontrakter. Fra desember 2021 er oppgangen i konsumprisene på strøm dempet på grunn av den nye ordningen for strømtøtte som behandles som produktsubsidie og dermed påvirker konsumprisen.

Noen andre prisindekser

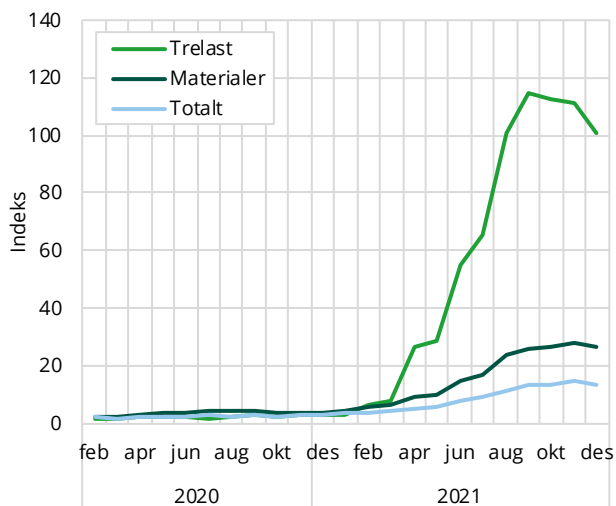
Gjennom koronapandemien har prisen på tømmer og trevarer økt kraftig. Årsakene er knyttet til både tilbud og etterspørsel, både i Norge og internasjonalt. Etterspørselen har gått opp som følge av at husholdningene har pusset opp mer under pandemien. Canada, en stor produsent og eksportør av trevarer, ble tidlig i 2021 ble rammet av barkbiller, som forårsaket et kraftig fall i det globale tilbudet tidlig i 2021. Slike ubalanser har presset opp prisene på trevarer og tømmer. Siden trevarer inngår som en viktig innsatsfaktor i bygge- og anleggsvirksomhet har dette bidratt til en betydelig vekst i byggekostnadene utover i 2021.

Figur 3.31. Tolv månedersvekst i KPI og KPI-JAE

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 3.32. Trevarer og tømmer, materialdel av byggekostnadsindeks og samlet byggekostnadsindeks. Prisvekst fra samme kvartal året før

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 3.32 viser at prisveksten for trelast tiltok kraftig utover i 2021, med en prisvekst på over 100 prosent fra og med august 2021. Dette har bidratt til å trekke opp materialdelen av [byggekostnadsindeksen](#) 2021. Prisen på armeringsstål har også steget. I 2020 stengte flere stålverk ned ovenfor på grunn av redusert aktivitet. Høy etterspørsel og lav kapasitet førte deretter til en svært kraftig vekst i stålprisene. På årsbasis steg byggekostnadsindeksen for boliger 8,7 prosent fra 2020 til 2021. Veksten fra desember 2020 til desember 2021 var drøyt 13 prosent.

Prisstigningen i bruktboligmarkedet har vært høy under koronakrisen. Husholdningenes inntekter

holdt seg godt oppe under pandemien, mens konsumutgiftene falt. Dermed økte spareraten betydelig. Sammen med nedgangen i boliglånsrenter, har dette lagt til rette for høy boligprisvekst.

Siden utgangen av 2019 har boligprisene steget i overkant av 15 prosent målt ved SSBs boligprisindeks, med Oslo og Bærum som ledende i forhold til resten av landet, jamfør den månedlige bruktboligstatistikken. På årsbasis steg boligprisene 10,5 prosent fra 2020 til 2021 for hele landet, mot knapt 4 prosent året før. Veksten har vært avtakende utover høsten, men den månedlige bruktboligstatistikken fra Eiendom Norge, lagt fram 3. februar, viser ny sterk prisvekst i januar 2022.

3.8. Faktorinntekt og funksjonell inntektsfordeling

Faktorinntekten er den inntekten som tilfaller produksjonsfaktorene arbeid og kapital. Faktorinntekten kan beregnes både for landet som helhet og for hver næring. Begrepet faktorinntekt er i utgangspunktet knyttet til markedsrettede næringer, og anvendes ikke for offentlig forvaltning eller ideelle organisasjoner. Selv om begrepet faktorinntekt ikke lenger er en sentral del av internasjonalt brukte nasjonalregnskapsbegreper er indikatoren fortsatt mye brukt i Norge i Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene. Der konsentreres oppmerksomheten om utviklingen i lønnsandelene over tid, det vil si utviklingen i lønnskostnader som andel av faktorinntekt, særlig for industri og konkurranseutsatt næringsliv. Alternativt kan en rette søkelyset på utviklingen i eierandelene, det vil si utviklingen i driftsresultatet som andel av faktorinntekten.

Faktorinntekten blir i nasjonalregnskapet beregnet etter en indirekte metode, som bruttoprodukt minus kapitalslit og netto indirekte skatter, og gir etter fradrag av lønnskostnader et driftsresultat som residual. Driftsresultatet utgjør den beregnede inntekt av kapital i produksjonen, samt godtgjørelse for eierens egen arbeidsinnsats (blant annet i jordbruk og næringer med stort innslag av selvstendig næringsdrivende). Siden beregnet faktorinntekt og driftsresultat er residualstørrelser er usikkerheten relativt stor og tallene kan erfaringsvis bli gjenstand for betydelige revisjoner. Til endelig nasjonalregnskap for 2019 ble driftsresultatet for Fastlands-Norge revidert ned 1,8 milliarder kroner, sammenlignet med foreløpige tall.

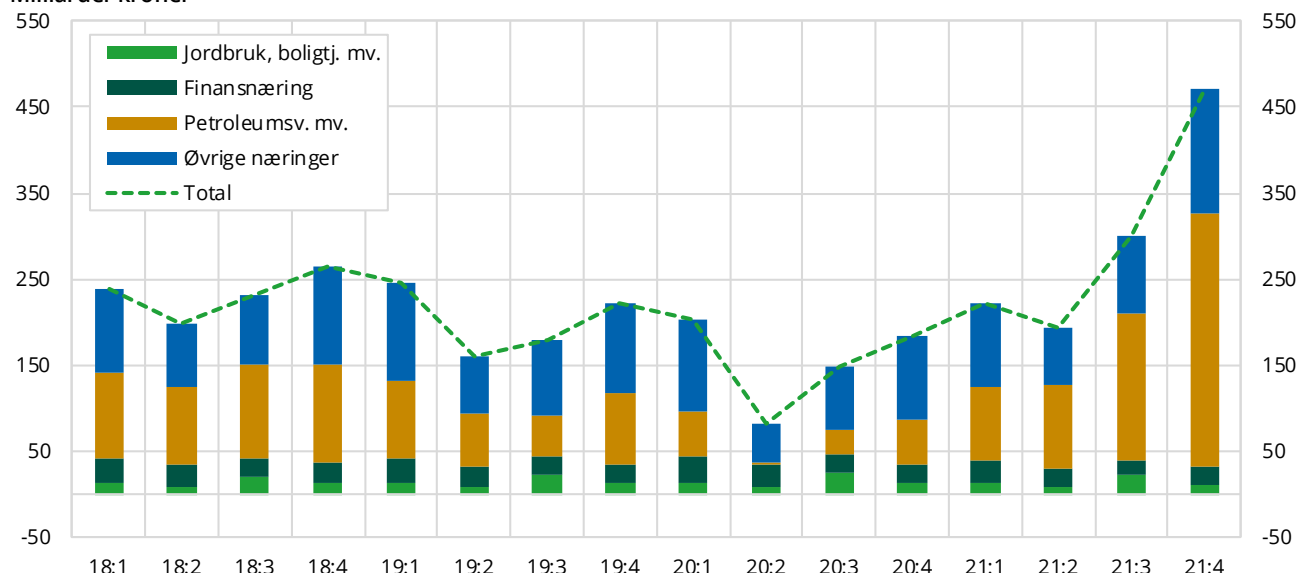
Tabell 3.3. Bruttonasjonalprodukt og dets komponenter

	Milliarder kroner (løpende priser)				Prosentvis endring		
	2018	2019	2020	2021	2019	2020	2021
Bruttonasjonalprodukt (BNP), markedsverdi	3 554	3 563	3 410	4 144	0,3	-4,3	21,5
BNP, Fastlands-Norge	2 935	3 063	3 043	3 265	4,3	-0,7	7,3
produktavgifter og subsidier	392	399	404	428	1,6	1,3	5,9
= BNP til basisverdi	3 162	3 165	3 007	3 716	0,1	-5,0	23,6
BNP Fastlands-Norge, basisverdi		2 664	2 639	2 838	4,8	-1,0	7,5
+ næringsubsidier	55	58	81	78	5,3	40	-3,6
næringskatter	30	32	33	34	5,8	1,9	2,6
kapitalslit	615	651	701	740	5,8	7,8	5,5
= faktorinntekt	2 571	2 540	2 353	3 021	-1,2	-7,3	28,4
faktorinntekt Fastlands-Norge	2 111	2 203	2 164	2 322	4,3	-1,8	7,3
lønnskostnader	1 639	1 73	1 735	1 835	5,8	0,1	5,8
driftsresultat	932	807	619	1 186	-13,5	-23,3	91,8
driftsresultat Fastlands-Norge	522	523	481	540	0,1	-8,0	12,3
lønnsandel	63,7	68,2	73,7	60,7			

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 3.33. Driftsresultat for noen områder av norsk økonomi. Kvartal. Ikke-sesongkorrigerte tall.

Milliarder kroner

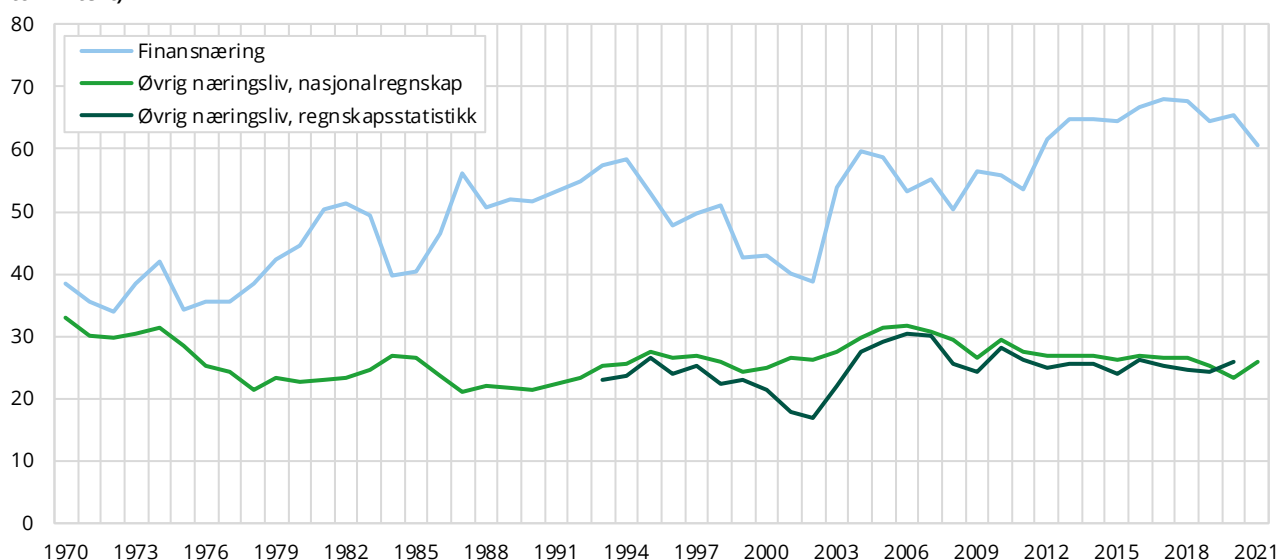
Kilde: Statistisk sentralbyrå

Foreløpige anslag viser at faktorinntekten for økonomien som helhet økte om lag 28 prosent i løpende priser fra 2020 til 2021. Økningen var sterkere enn for bruttonasjonalproduktet i løpende priser, som vokste om lag 22 prosent. Kraftigere oppgang i driftsresultatene enn i lønnskostnadene har medført en viss reduksjon i lønnsandelene og økning i eierandelene i 2021, vist i tabell 3.8. De samlede lønnskostnadene i Norge økte 5,8 prosent i 2021, mens veksten kun var 0,1 prosent i 2020.

Det publiseres ikke detaljerte næringsvise tall for driftsresultat på kvartals- eller månedsbasis i nasjonalregnskapet, men detaljer for noen deler av økonomien vises i figur 3.33 for å forklare utviklingen.

Disse tallene må regnes som foreløpige og usikre. Året 2021 var preget av en stor økning i driftsresultatene i petroleumsnæringene, i stor grad på grunn av prisøkningen på naturgass. Samlet driftsresultat for økonomien økte hele 91,8 prosent. Utenom petroleumsnæringen og utenriks sjøfart var økningen i driftsresultatene mer dempet, på 12,3 prosent samlet for Fastlands-Norge. Driftsresultatene i finansnæringen var gjennomgående noe lavere enn i 2020. I 3. kvartal 2021 var det en stor økning i driftsresultatene i øvrig næringsliv, som følge av den midlertidige gjenåpning av samfunnet. Dette var særlig knyttet til tjenesteytende næringer som overnattings- og serveringsvirksomhet, kulturell tjenesteyting og faglig, vitenskapelig og teknisk

Figur 3.34. Utvikling i funksjonell inntektsfordeling 1970-2021. Eierandeler (driftsresultat i prosent av faktorinntekt)

Kilde: Statistisk sentralbyrå

tjenesteyting. Også i bygg- og anleggsvirksomhet og kraftforsyningen anslås driftsresultatene å ha økt, blant annet på grunn av de høye kraftprisene. Driftsresultatene holdt seg også godt oppe i varehandel og industri og økte i næringsmiddelindustri og trelast- og trevareindustri.

Den funksjonelle inntektsfordelingen kan måles ved eierandeler, det vil si driftsresultat i prosent av faktorinntekt (driftsresultat pluss lønnskostnader). Eierandelene varierer mellom næringer. Dette kan skyldes ulike forhold som for eksempel forskjellige sammensetninger av arbeidskraft og kapital, eller andel selvstendig næringsdrivende i næringen. Næringer som utvinning av olje- og gass, finansnæringen og primærnæringene er karakterisert ved høye eierandeler.

Eierandelen av faktorinntekt kan variere fra år til år i en næring. Dette kan skyldes endringer i bruttoproduktet i næringen i løpende priser som kommer fra enten endringer i produksjon, produktinnsats eller priser. Variasjonen i eierandel kan også skyldes endringer i kapitalslit, netto produksjonsskatter eller lønnskostnader. Endringer i sammensetningen av arbeidskraft og kapital kan også påvirke den funksjonelle inntektsfordelingen. Dersom kapitalintensiteten i en næring øker vil sannsynligvis eierandelen øke uten at avkastningen på kapitalen har økt.

Eierandelen i finansnæringen er høy, og har de siste årene ligget mellom 65 og 70 prosent, se figur 3.34. I finansnæringen har eierandelen ikke vært stabil over tid, men har økt betydelig siden 2003. I denne perioden har inntektene i finansnæringen økt mer enn i øvrige næringer i Fastlands-Norge, samtidig som sysselsettingen har holdt seg om lag uendret. De foreløpige tallene tyder på en nedgang i 2021, men disse må betraktes som usikre.

I øvrig næringsliv på fastlandet har eierandelen holdt seg rundt et stabilt nivå på om lag 25 prosent av faktorinntekten over et lengre tidsrom. Dette er i tråd med hovedkursteorien, som sier at kapitalinntekten som andel av totale faktorinntekter skal anta et normalnivå over tid. Riktignok sank nivået til om lag 23 prosent i 2020 pga. virkningene av koronapandemien på norsk økonomi. Nivået steg igjen til 26 prosent i 2021 i takt med gjenåpningen av økonomien. Lønnskostnadene økte sterkt i 2021, men driftsresultatene anslås å ha økt enda mer.

Driftsresultat slik det er definert for foretak i regnskapsloven og regnskapsstatistikken avviker noe fra definisjonene i nasjonalregnskapet, blant annet for avskrivninger i foretaksregnskapene kontra kapitalslit i nasjonalregnskapet. Likevel ser en av figur 34 at regnskapsstatistikken over tid gir et nokså sammenfallende bilde for utviklingen i eierandelen i næringslivet utenom finansnæringen.

3.9. Usikkerhet og revisjoner

Kvartalsvis nasjonalregnskap bygger på at en rekke indikatorer kan benyttes for å anslå utviklingen i regnskapsstørrelser som ikke kan observeres direkte på kvartals- og månedsbasis. De store omveltningene i norsk økonomi under koronapandemien kan ha ført til at sammenhenger mellom indikatorer og regnskapsstørrelser er annerledes enn i normale perioder. Kvartalstallene i 2020 og 2021 må derfor betraktes som mer usikre enn vanlig. I kvartalsregnskapet antas det et stabilt forhold mellom produksjon og bruttoprodukt i de ulike næringene. I næringer hvor produksjonen faller brått, må foretakene i så fall redusere produktinnsatsen like momentant for at bruttoproduktet ikke skal falle mer enn produksjonen. Det vil i mange tilfeller være urealistisk, slik at nedgangen i bruttoproduktet i noen tilfeller kan være undervurdert. Vi har ikke gode holdepunkter for utviklingen i produktinnsatsandelene før vi har regnskapsopplysninger fra selskapene. Denne usikkerheten gir opphav til forskyvninger i størrelsen «Lagerendringer og statistiske avvik».

Usikkerheten knyttet til tallene som utarbeides under koronapandemien gjør dem mer utsatt for revisjoner enn vanlig, da ny og bedre informasjon til enhver tid vurderes og tas inn som en del av kildegrunnet. Alternative indikatorer er hentet inn for å beregne aktiviteten i det månedlige og kvartalsvise nasjonalregnskapet. Dette gjelder særlig de næringene hvor aktiviteten måles ved en beregnet arbeidskraftstørrelse basert på data fra a-ordningen. Denne indikatoren fanger ikke godt nok opp brå og plutselige oppganger i permitteringer. Dette var særlig utfordrende i de første månedene av pandemien. Blant annet har a-ordningstallene blitt supplert med aktivitetsindikatorer for helsevesenet fra Helsedirektoratet, og data for kollektivtrafikk og drosjer innhentet fra Statens Vegvesen. Vipps AS har stilt til rådighet data for betalinger med BankAxept og Vipps, som har gitt grunnlag for å vurdere aktivitetsutviklingen i flere tjenestenæringene. Resultatene blir også løpende sammenstilt mot blant annet omsetningstall fra mva-registeret. [Beregningsopplegget for helsetjenester](#) er beskrevet i Monsrud (2020), mens [overnattings- og serveringstjenester](#) er beskrevet i Helliesen m.fl. (2021).

I forbindelse med nye kvartals- og månedstall vil det bli tilbakegående revisjoner. Sesongjusterte serier kan endres, enten som følge av at statistikken som benyttes, endres bakover i tid, eller fordi nye perioder tilføyes. Forløpet i BNP for Fastlands-Norge noe revidert siden sist månedspubliserings 12. januar. Siden forrige kvartalspublisering 19. november er BNP for Fastlands-Norge revidert opp 0,2 og 0,1 prosentpoeng i henholdsvis tredje og første kvartal og ned 0,1 prosentpoeng i andre kvartal.

Tabell 3.4. Makroøkonomiske hovedstørrelser. Sesongjustert. Faste 2019 priser. Millioner kroner

	Ujustert		Sesongjustert							
	2020	2021	20:1	20:2	20:3	20:4	21:1	21:2	21:3	21:4
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner	1 475 350	1 548 628	382 138	343 975	373 794	377 066	364 679	375 093	397 715	410 352
Konsum i husholdninger	1 399 898	1 467 470	361 262	326 872	355 390	358 472	347 174	356 530	375 850	387 426
Varekonsum	724 943	766 144	169 780	177 145	188 153	192 272	188 477	193 692	194 746	193 786
Tjenestekonsum	663 908	691 907	177 436	150 561	166 430	168 386	160 250	163 815	177 902	187 211
Husholdningenes kjøp i utlandet	27 918	25 443	25 508	685	3 813	2 115	1 476	1 426	7 781	14 751
Utlendingers kjøp i Norge	-16 871	-16 024	-11 462	-1 519	-3 005	-4 300	-3 029	-2 403	-4 579	-8 322
Konsum i ideelle organisasjoner	75 452	81 158	20 877	17 104	18 404	18 594	17 504	18 563	21 865	22 926
Konsum i offentlig forvaltning	883 555	917 596	220 145	213 112	222 291	228 045	225 250	227 718	232 207	232 545
Konsum i statsforvaltningen	437 404	450 722	108 744	104 998	110 754	112 996	110 237	111 549	114 180	114 796
Konsum i statsforvaltningen, sivilt	384 686	396 852	95 823	91 933	97 488	99 527	96 843	98 075	100 726	101 247
Konsum i statsforvaltningen, forsvar	52 718	53 870	12 920	13 065	13 267	13 469	13 394	13 474	13 454	13 550
Konsum i kommuneforvaltningen	446 151	466 874	111 402	108 113	111 537	115 048	115 014	116 169	118 027	117 748
Bruttoinvestering i fast realkapital	903 710	901 033	230 386	225 021	222 337	225 615	224 152	223 816	221 832	231 061
Utvinning og rørtransport	171 482	166 621	44 747	43 520	41 088	42 080	40 738	43 424	41 372	41 072
Utenriks sjøfart	5 625	2 234	2 135	347	1 618	1 524	1 675	137	148	273
Fastlands-Norge	726 603	732 178	183 504	181 154	179 630	182 010	181 739	180 256	180 312	189 716
Næringer	325 798	333 007	85 453	80 006	79 238	80 931	82 948	83 428	81 089	85 453
Tjenester tilknyttet utvinning	2 708	2 527	857	758	624	463	580	614	675	654
Andre tjenester	197 898	209 064	51 792	47 319	47 954	50 810	50 330	50 754	53 057	54 920
Industri og bergverk	47 435	48 406	12 627	11 647	11 832	11 272	11 793	12 164	11 195	13 215
Annen vareproduksjon	77 757	73 009	20 177	20 281	18 828	18 385	20 244	19 897	16 162	16 663
Boliger (husholdninger)	188 904	193 825	47 335	47 146	46 007	48 400	48 419	49 838	46 782	48 776
Offentlig forvaltning	211 901	205 347	50 716	54 002	54 386	52 680	50 371	46 989	52 441	55 486
Bruttoinvestering i verdigjenstander	158	270	85	8	41	23	0	41	105	124
Lagerendring og statistiske avvik	90 245	85 408	33 096	11 020	24 034	13 495	17 864	19 642	23 484	14 181
Bruttoinvestering i alt	994 113	986 711	263 568	236 049	246 412	239 133	242 016	243 499	245 421	245 365
Innenlandsk sluttanvendelse	3 353 017	3 452 935	865 851	793 136	842 497	844 244	831 945	846 310	875 344	888 262
Etterspørsel fra Fastlands-Norge (ekskl. lagerendring)	3 085 508	3 198 403	785 788	738 241	775 715	787 121	771 668	783 066	810 234	832 612
Etterspørsel fra offentlig forvaltning	1 095 456	1 122 943	270 861	267 113	276 676	280 724	275 622	274 707	284 648	288 031
Eksport i alt	1 276 402	1 337 203	327 411	306 938	317 696	323 284	322 534	328 074	349 284	340 054
Tradisjonelle varer	422 840	451 171	106 425	99 249	106 680	109 146	113 283	112 156	113 244	110 633
Råolje og naturgass	518 501	533 037	123 451	130 143	129 902	131 734	126 284	132 381	140 660	135 942
Skip, plattformer og fly	8 333	13 335	3 333	1 690	2 183	1 126	1 573	3 082	7 704	975
Tjenester	326 728	339 661	94 203	75 855	78 932	81 278	81 393	80 454	87 677	92 503
Samlet sluttanvendelse	4 629 419	4 790 139	1 193 263	1 100 074	1 160 193	1 167 527	1 154 479	1 174 383	1 224 627	1 228 315
Import i alt	1 091 492	1 113 430	300 507	248 906	270 831	272 536	259 818	272 492	287 296	290 332
Tradisjonelle varer	717 639	756 633	177 835	164 653	184 064	187 886	179 518	190 590	194 533	188 499
Råolje og naturgass	22 214	19 194	6 973	4 996	4 692	5 506	4 452	8 147	2 867	3 581
Skip, plattformer og fly	32 766	29 735	9 985	8 865	8 581	5 335	6 100	5 616	10 088	7 931
Tjenester	318 872	307 869	105 713	70 393	73 494	73 809	69 748	68 138	79 808	90 321
Bruttonasjonalprodukt (markedsverdi)	3 537 927	3 676 709	892 756	851 167	889 362	894 991	894 661	901 891	937 331	937 983
Bruttonasjonalprodukt Fastlands-Norge (markedsverdi)	2 992 002	3 116 548	757 981	713 535	749 036	763 057	758 417	765 725	787 063	798 412
Oljevirksomhet og utenriks sjøfart	545 925	560 161	134 775	137 632	140 327	131 934	136 244	136 166	150 268	139 572
Fastlands-Norge (basisverdi)	2 601 672	2 706 243	661 360	620 626	650 039	662 404	659 446	664 825	683 078	692 739
Fastlands-Norge utenom offentlig forvaltning	1 929 791	2 008 189	492 946	459 201	480 511	489 853	488 793	492 251	506 273	514 717
Industri og bergverk	220 897	227 470	56 802	53 641	54 742	56 755	57 608	57 530	57 509	57 002
Annen vareproduksjon	361 249	371 694	89 529	88 239	90 407	91 549	92 603	92 019	93 429	92 488
Tjenester inkl. boligjenester	1 347 645	1 409 025	346 615	317 321	335 363	341 549	338 582	342 701	355 335	365 228
Offentlig forvaltning	671 881	698 053	168 414	161 425	169 527	172 550	170 653	172 574	176 805	178 022
Produktavgifter og -subsidier	390 330	410 305	96 621	92 909	98 997	100 654	98 971	100 900	103 985	105 673

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.5. Makroøkonomiske hovedstørrelser. Sesongjustert. Faste 2019-priser. Prosentvis endring fra foregående kvartal

	Ujustert		Sesongjustert							
	2020	2021	20:1	20:2	20:3	20:4	21:1	21:2	21:3	21:4
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner	-6,6	5,0	-3,5	-10,0	8,7	0,9	-3,3	2,9	6,0	3,2
Konsum i husholdninger	-6,3	4,8	-3,5	-9,5	8,7	0,9	-3,2	2,7	5,4	3,1
Varekonsum	6,5	5,7	-0,6	4,3	6,2	2,2	-2,0	2,8	0,5	-0,5
Tjenestekonsum	-10,3	4,2	-5,1	-15,1	10,5	1,2	-4,8	2,2	8,6	5,2
Husholdningenes kjøp i utlandet	-77,6	-8,9	-15,7	-97,3	456,6	-44,5	-30,2	-3,4	445,7	89,6
Utlendingers kjøp i Norge	-67,5	-5,0	-15,7	-86,7	97,8	43,1	-29,6	-20,7	90,5	81,8
Konsum i ideelle organisasjoner	-11,7	7,6	-3,4	-18,1	7,6	1,0	-5,9	6,0	17,8	4,9
Konsum i offentlig forvaltning	1,8	3,9	0,5	-3,2	4,3	2,6	-1,2	1,1	2,0	0,1
Konsum i statsforvaltningen	3,2	3,0	1,1	-3,4	5,5	2,0	-2,4	1,2	2,4	0,5
Konsum i statsforvaltningen, sivilt	3,0	3,2	1,1	-4,1	6,0	2,1	-2,7	1,3	2,7	0,5
Konsum i statsforvaltningen, forsvar	4,6	2,2	1,4	1,1	1,5	1,5	-0,6	0,6	-0,1	0,7
Konsum i kommuneforvaltningen	0,6	4,6	-0,2	-3,0	3,2	3,1	0,0	1,0	1,6	-0,2
Bruttoinvestering i fast realkapital	-5,6	-0,3	-7,0	-2,3	-1,2	1,5	-0,6	-0,1	-0,9	4,2
Utvinning og rørtransport	-4,1	-2,8	-5,6	-2,7	-5,6	2,4	-3,2	6,6	-4,7	-0,7
Utenriks sjøfart	-77,5	-60,3	-79,6	-83,8	366,8	-5,8	9,9	-91,8	8,2	84,2
Fastlands-Norge	-3,6	0,8	-3,4	-1,3	-0,8	1,3	-0,1	-0,8	0,0	5,2
Næringer	-5,0	2,2	-1,3	-6,4	-1,0	2,1	2,5	0,6	-2,8	5,4
Tjenester tilknyttet utvinning	-35,1	-6,7	-24,7	-11,6	-17,8	-25,7	25,2	5,8	10,0	-3,1
Andre tjenester	-3,5	5,6	2,0	-8,6	1,3	6,0	-0,9	0,8	4,5	3,5
Industri og bergverk	-8,0	2,0	-4,2	-7,8	1,6	-4,7	4,6	3,1	-8,0	18,1
Annen vareproduksjon	-5,3	-6,1	-6,0	0,5	-7,2	-2,4	10,1	-1,7	-18,8	3,1
Boliger (husholdninger)	-4,0	2,6	-0,7	-0,4	-2,4	5,2	0,0	2,9	-6,1	4,3
Offentlig forvaltning	-1,1	-3,1	-9,0	6,5	0,7	-3,1	-4,4	-6,7	11,6	5,8
Bruttoinvestering i verdigjenstander	-61,0	70,8	-19,3	-90,1	391,8	-43,5	-98,7	..	154,3	17,9
Lagerendring og statistiske avvik	-14,7	-5,4	178,6	-66,7	118,1	-43,9	32,4	10,0	19,6	-39,6
Bruttoinvestering i alt	-6,6	-0,7	1,4	-10,4	4,4	-3,0	1,2	0,6	0,8	0,0
Innenlandsk sluttanvendelse	-4,5	3,0	-1,1	-8,4	6,2	0,2	-1,5	1,7	3,4	1,5
Etterspørsel fra Fastlands-Norge (ekskl. lagerendring)	-3,6	3,7	-2,4	-6,1	5,1	1,5	-2,0	1,5	3,5	2,8
Etterspørsel fra offentlig forvaltning	1,3	2,5	-1,5	-1,4	3,6	1,5	-1,8	-0,3	3,6	1,2
Eksport i alt	-1,2	4,8	-2,1	-6,3	3,5	1,8	-0,2	1,7	6,5	-2,6
Tradisjonelle varer	-2,5	6,7	-2,6	-6,7	7,5	2,3	3,8	-1,0	1,0	-2,3
Råolje og naturgass	11,9	2,8	-3,2	5,4	-0,2	1,4	-4,1	4,8	6,3	-3,4
Skip, plattformer og fly	-32,8	60,0	65,2	-49,3	29,1	-48,4	39,7	95,9	149,9	-87,3
Tjenester	-14,7	4,0	-1,5	-19,5	4,1	3,0	0,1	-1,2	9,0	5,5
Samlet sluttanvendelse	-3,6	3,5	-1,3	-7,8	5,5	0,6	-1,1	1,7	4,3	0,3
Import i alt	-11,9	2,0	-2,4	-17,2	8,8	0,6	-4,7	4,9	5,4	1,1
Tradisjonelle varer	-2,5	5,4	-1,8	-7,4	11,8	2,1	-4,5	6,2	2,1	-3,1
Råolje og naturgass	-8,9	-13,6	-2,0	-28,4	-6,1	17,3	-19,1	83,0	-64,8	24,9
Skip, plattformer og fly	-8,4	-9,3	42,1	-11,2	-3,2	-37,8	14,3	-7,9	79,6	-21,4
Tjenester	-28,0	-3,5	-6,3	-33,4	4,4	0,4	-5,5	-2,3	17,1	13,2
Bruttonasjonalprodukt (markedsverdi)	-0,7	3,9	-1,3	-4,7	4,5	0,6	0,0	0,8	3,9	0,1
Bruttonasjonalprodukt Fastlands-Norge (markedsverdi)	-2,3	4,2	-1,8	-5,9	5,0	1,9	-0,6	1,0	2,8	1,4
Oljevirkosomhet og utenriks sjøfart	9,1	2,6	1,5	2,1	2,0	-6,0	3,3	-0,1	10,4	-7,1
Fastlands-Norge (basisverdi)	-2,4	4,0	-1,6	-6,2	4,7	1,9	-0,4	0,8	2,7	1,4
Fastlands-Norge utenom offentlig forvaltning	-3,0	4,1	-1,8	-6,8	4,6	1,9	-0,2	0,7	2,8	1,7
Industri og bergverk	-2,5	3,0	-1,3	-5,6	2,1	3,7	1,5	-0,1	0,0	-0,9
Annen vareproduksjon	0,5	2,9	-0,1	-1,4	2,5	1,3	1,2	-0,6	1,5	-1,0
Tjenester inkl. boligjenester	-4,0	4,6	-2,3	-8,5	5,7	1,8	-0,9	1,2	3,7	2,8
Offentlig forvaltning	-0,5	3,9	-0,9	-4,1	5,0	1,8	-1,1	1,1	2,5	0,7
Produktavgifter og -subsidier	-2,1	5,1	-3,5	-3,8	6,6	1,7	-1,7	1,9	3,1	1,6

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.6. Makroøkonomiske hovedstørrelser. Sesongjustert. Prisindekser. 2019=100

	Ujustert		Sesongjustert							
	2020	2021	20:1	20:2	20:3	20:4	21:1	21:2	21:3	21:4
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner	101,7	104,4	101,1	101,2	101,9	102,0	103,3	103,5	104,8	105,7
Konsum i offentlig forvaltning	102,5	105,3	101,9	104,7	102,3	101,2	104,3	104,6	104,3	107,8
Bruttoinvestering i fast kapital	103,1	107,3	101,6	104,0	103,3	103,6	104,3	106,4	108,5	109,7
Fastlands-Norge	102,5	107,3	101,1	103,2	103,0	102,6	104,0	106,4	108,8	109,8
Innenlandsk sluttanvendelse	102,6	105,1	101,9	102,1	102,1	103,7	103,5	105,3	107,2	103,9
Etterspørsel fra Fastlands-Norge	102,1	105,3	101,3	102,7	102,3	101,9	103,7	104,5	105,5	107,2
Eksport i alt	86,2	128,8	91,7	80,1	86,1	86,8	101,0	110,4	132,0	169,2
Tradisjonelle varer	96,6	109,2	101,2	97,0	93,6	95,2	99,7	104,6	111,6	121,4
Samlet sluttanvendelse	98,0	111,7	99,1	96,0	97,7	99,0	102,8	106,7	114,2	122,0
Import i alt	103,4	108,4	102,1	104,4	103,1	104,0	104,6	106,1	109,9	112,5
Tradisjonelle varer	104,2	109,9	101,2	97,0	93,6	95,2	99,7	104,6	111,6	121,4
Bruttonasjonalprodukt (markedsverdi)	96,4	112,7	98,1	93,5	96,1	97,5	102,2	106,9	115,6	124,9
Bruttonasjonalprodukt Fastlands-Norge (markedsverdi)	101,7	104,8	101,9	102,2	101,5	101,4	102,8	104,1	104,8	107,0

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.7. Makroøkonomiske hovedstørrelser. Sesongjustert. Prisindeks. Prosentvis endring fra foregående kvartal

	Ujustert		Sesongjustert							
	2020	2021	20:1	20:2	20:3	20:4	21:1	21:2	21:3	21:4
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner	1,7	2,7	0,2	0,1	0,7	0,1	1,2	0,2	1,2	0,9
Konsum i offentlig forvaltning	2,5	2,7	0,9	2,7	-2,3	-1,0	3,0	0,3	-0,3	3,3
Bruttoinvestering i fast kapital	3,1	4,0	1,0	2,4	-0,7	0,3	0,7	2,0	1,9	1,1
Fastlands-Norge	2,5	4,7	0,8	2,1	-0,2	-0,4	1,4	2,3	2,3	0,9
Innenlandsk sluttanvendelse	2,6	2,4	0,0	0,3	0,0	1,6	-0,2	1,7	1,8	-3,1
Etterspørsel fra Fastlands-Norge	2,1	3,2	0,5	1,3	-0,4	-0,4	1,8	0,7	1	1,6
Eksport i alt	-13,8	49,5	-5,9	-12,7	7,4	0,8	16,4	9,3	19,6	28,2
Tradisjonelle varer	-3,4	13,1	-0,1	-4,2	-3,5	1,7	4,7	5,0	6,7	8,8
Samlet sluttanvendelse	-2,0	13,9	-1,6	-3,1	1,8	1,3	3,8	3,8	7,1	6,8
Import i alt	3,4	4,8	0,2	2,3	-1,3	0,9	0,6	1,4	3,6	2,3
Tradisjonelle varer	4,2	5,5	0,5	3,8	-1,2	-0,4	1,6	1,5	4,2	2,2
Bruttonasjonalprodukt (markedsverdi)	-3,6	16,9	-1,8	-4,7	2,7	1,5	4,9	4,5	8,2	8,1
Bruttonasjonalprodukt Fastlands-Norge (markedsverdi)	1,7	3,0	1,0	0,3	-0,7	-0,1	1,4	1,3	0,6	2,1

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.8. Makroøkonomiske hovedstørrelser. Sesongjustert. Måned. Faste 2019-priser. Prosentvis volumendring fra foregående periode

	Mai 2021	Juni 2021	Juli 2021	Aug. 2021	Sep. 2021	Okt. 2021	Nov. 2021	Des. 2021
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner	3,3	3,1	1,6	1,3	1,2	2,0	1,4	-2,7
Konsum i husholdninger	2,9	2,9	1,2	1,3	1,2	1,9	1,5	-2,9
Varekonsum	4,1	-0,3	0,3	-1,6	0,6	-1,6	2,3	-0,7
Tjenestekonsum	0,9	5,8	0,7	4,5	1,8	4,1	0,5	-5,6
Husholdningenes kjøp i utlandet	6,4	92,9	175,5	34,0	21,8	55,4	3,2	-9,1
Utlendingers kjøp i Norge	-28,9	-26,0	62,5	66,4	39,5	38,1	2,0	-20,9
Konsum i ideelle organisasjoner	10,9	7,0	8,1	0,8	1,0	3,6	0,1	0,5
Konsum i offentlig forvaltning	0,7	1,4	0,2	0,4	0,9	-0,3	-0,1	-0,7
Konsum i statsforvaltningen	0,7	2,6	-0,1	0,0	1,4	-0,3	0,0	-0,4
Konsum i statsforvaltningen, sivilt	0,8	3,0	0,0	-0,1	1,5	-0,3	0,0	-0,3
Konsum i statsforvaltningen, forsvar	0,3	0,0	-0,6	0,0	1,0	0,4	-0,1	-0,8
Konsum i kommuneforvaltningen	0,6	0,3	0,5	0,8	0,3	-0,3	-0,2	-1,1
Bruttoinvestering i fast realkapital	-2,1	1,8	-3,7	4,5	-1,6	1,5	-0,6	7,8
Utvinning og rørtransport (bruttoinvestering)	2,4	-2,5	-3,5	-0,1	-1,0	-0,3	-1,0	2,9
Utenriks sjøfart (bruttoinvestering)	8,9	-169,3	-199,2	-82,3	322,4	109,9	2,1	-77,0
Fastlands-Norge (bruttoinvestering)	-3,2	3,2	-4,0	5,8	-1,8	1,8	-0,5	9,0
Næringer (bruttoinvestering)	-4,4	5,5	-8,8	5,9	1,3	-0,8	1,4	7,5
Tjenester tilknyttet utvinning (bruttoinvestering)	-1,3	1,6	8,3	1,0	1,0	-4,1	-0,3	0,6
Andre tjenester (bruttoinvestering)	-3,2	2,8	-2,6	9,7	0,3	-6,0	4,7	10,1
Industri og bergverk (bruttoinvestering)	-0,7	2,5	-9,3	-1,4	2,8	15,1	1,3	1,1
Annen vareproduksjon (bruttoinvestering)	-9,7	14,8	-23,9	-0,5	3,7	5,4	-8,3	4,0
Boliger (husholdninger) (bruttoinvestering)	-3,3	2,4	-6,5	-3,7	7,3	1,4	-3,8	6,0
Offentlig forvaltning (bruttoinvestering)	-1,0	0,0	7,2	14,3	-13,4	6,8	-0,2	14,2
Anskaffelser minus avhendelse av verdigjenstander	210,9	110,5	32,3	-0,3	13,6	0,8	12,4	-1,5
Lagerendring og statistiske avvik	7,8	-57,3	22,0	107,0	12,6	-52,4	78,2	-91,3
Bruttoinvestering i alt	-1,2	-4,2	-2,5	10,4	-0,1	-5,0	4,2	-2,4
Innenlandsk sluttanvendelse	1,2	0,5	0,1	3,5	0,7	-0,6	1,8	-2,1
Etterspørsel fra Fastlands-Norge (ekskl. lagerendring)	1,0	2,6	-0,1	2,0	0,4	1,3	0,6	0,4
Etterspørsel fra offentlig forvaltning	0,4	1,2	1,4	2,9	-2,0	1,0	-0,1	2,0
Eksport i alt	0,4	3,9	2,4	-0,6	4,9	-4,2	-2,5	1,0
Tradisjonelle varer (eksport)	1,4	6,5	-6,4	1,6	5,9	-1,2	-6,3	-3,6
Råolje og naturgass (eksport)	0,7	-0,1	1,7	5,4	1,9	-8,1	-0,2	6,4
Skip, plattformer og fly (eksport)	-50,6	497,9	135,1	-82,9	150,6	-72,3	-60,9	-20,0
Tjenester (eksport)	0,0	0,8	6,3	0,8	4,2	2,9	-0,1	-1,3
Samlet sluttanvendelse	1,0	1,5	0,7	2,3	1,9	-1,6	0,6	-1,3
Import i alt	0,7	1,8	1,3	4,0	0,1	-0,5	3,4	-6,0
Tradisjonelle varer (import)	6,0	0,4	-0,6	0,4	0,6	-3,2	3,9	-8,6
Råolje og naturgass (import)	-55,0	-9,2	-63,8	-12,7	191,8	-27,9	36,5	-52,9
Skip, plattformer og fly (import)	-36,0	47,6	4,2	142,8	-46,9	-27,5	10,1	69,6
Tjenester (import)	0,7	3,9	11,1	1,8	4,0	10,4	0,7	-3,3
Bruttonasjonalprodukt, markedsverdi ¹	1,1	1,4	0,6	1,8	2,4	-2,0	-0,3	0,2
Bruttonasjonalprodukt Fastlands-Norge, markedsverdi ¹	1,2	1,1	0,7	0,9	1,0	0,4	0,3	-0,4
Oljevirkosomhet og utenriks sjøfart ²	0,8	2,8	0,0	6,8	10,1	-13,4	-4,0	4,0
Bruttoprodukt Fastlands-Norge, basisverdi	1,0	1,0	0,8	1,1	0,8	0,5	0,3	-0,6
Fastlands-Norge utenom offentlig forvaltning (bruttoprodukt)	1,1	1,1	0,7	1,2	0,7	0,7	0,5	-0,6
Industri og bergverk (bruttoprodukt)	0,1	-0,5	1,1	-1,2	0,0	0,0	-0,7	-0,1
Annen vareproduksjon (bruttoprodukt)	0,2	1,4	-0,3	2,4	-2,2	-3,1	2,2	3,9
Tjenester inkl. boligjenester (bruttoprodukt)	1,4	1,3	0,9	1,2	1,6	1,7	0,3	-1,8
Offentlig forvaltning (bruttoprodukt)	0,8	0,6	0,9	0,8	1,0	0,1	-0,3	-0,5
Produktavgifter og -subsidier	2,3	2,4	0,2	-0,4	2,4	-0,4	0,6	0,5

¹ Bruttonasjonalprodukt er målt i markedsverdi, mens bruttoprodukt i næringer er målt i basisverdi.

² Omfatter utvinning av råolje og naturgass, rørtransport og utenriks sjøfart.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.